The background of the entire page is a light blue gradient. Overlaid on this are numerous black silhouettes of human hands, with fingers spread, raised in various heights and positions, creating a sense of collective action or participation. A horizontal gold-colored band is positioned across the middle of the image, containing the title text.

DEMOCRÀCIA A REVISIÓ:
ANÀLISI, PERCEPCIÓ CIUTADANA I ELABORACIÓ DE
PROPOSTES

LLIBERT GRAU

“La democràcia necessita tant conflictes d’idees com d’opinions que li donin vitalitat i productivitat”

Edgar Morin

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	5
-----------------------------	---

COS DEL TREBALL

2. MARC TEÒRIC

2.1. <u>Introducció a la democràcia</u>	10
2.1.1. Etimologia	10
2.1.2. Què entenem per democràcia?	10
2.1.3. Fórmules d'expressió de la democràcia	12
2.2. <u>Història de la democràcia</u>	15
2.2.1. La democràcia a la Grècia Clàssica	15
2.2.2. Les democràcies contemporànies	20
2.3. <u>Fonaments de la democràcia</u>	23
2.3.1. Sobirania Popular	23
2.3.2. Sufragi Universal	23
2.3.3. Separació de poders	24
2.3.3.1. Poder Executiu	24
2.3.3.2. Poder Legislatiu	24
2.3.3.3. Poder Judicial	24
2.3.4. Igualtat política	25
2.4. <u>Garanties democràtiques</u>	26
2.5. <u>Els valors democràtics</u>	27
2.5.1. Fraternalitat	28
2.5.2. Tolerància	28
2.5.3. Participació ciutadana	29
2.5.4. Llibertat	30

2.6. <u>La constitució, base dels estats de dret</u>	31
2.6.1. La influència de les constitucions	31
2.7. <u>La democràcia avui dia</u>	33
2.7.1. Expansió territorial.....	34
2.7.2. La qualitat democràtica	35
2.7.3. La democràcia, una causa internacional.....	38
2.8. <u>Les dinàmiques antidemocràtiques</u>	39
2.8.1. La globalització.....	39
2.8.2. Crisi de representació.....	40
2.8.3. Informació i opinió	42
3. FASE EXPERIMENTAL	
3.1. <u>La visió de la classe política: entrevistes de camp</u>	45
3.1.1. Objectius.....	46
3.1.2. L'entrevista	46
3.1.3. Síntesi i comentari	48
3.1.4. Conclusions	57
3.2. <u>Percepció ciutadana: realització d'enquestes</u>	59
3.2.1. Objectius de l'enquesta	59
3.2.2. Metodologia	59
3.2.3. L'enquesta	60
3.2.4. Resultat i comentari de les dades obtingudes.....	62
3.2.5. Conclusions	78
3.3. <u>Propostes de millora per a la regeneració democràtica</u>	79
4. CONCLUSIONS	82
5. BIBLIOGRAFIA	85

INTRODUCCIÓ

MOTIVACIONS

Per començar, cal citar que el motiu principal pel qual es va escollir aquest tema és de caire subjectiu en el que va influir clarament un interès personal i alhora especial pels assumptes polítics. És per això que en el moment d'escollir un tema per a una recerca no es va dubtar en elegir com a objecte d'estudi una anàlisi crítica del sistema democràtic al nostre país.

Donada la situació de crisi en la que es veu immers el nostre entorn immediat, no només econòmica sinó social, política, ecològica i sobretot democràtica, es va decidir fer una recerca orientada a l'anàlisi de la crisi de la democràcia actual. Per tant, des d'un primer moment, per realitzar aquest treball hi havia una voluntat clara de conèixer l'estat del nostre model democràtic en un context regit per la crisi econòmica on els fonaments i valors que caracteritzen la democràcia se sotmeten als dictats dels imperatius econòmics.

A més, la recent aparició de moviments socials a favor de la regeneració democràtica, que posen en evidència la situació descrita, han estimulat l'interès en aquesta qüestió.

El fet de l'existència d'un cert desconeixement sobre el funcionament de la nostra democràcia i per tant, la incapacitat per entendre què era el que realment demanaven aquests nous moviments alternatius, ens va empènyer a realitzar una recerca sobre què és un sistema democràtic i què comporta viure en ell.

Amb els anys s'ha avançat notablement en la millora de les condicions de vida de part de la humanitat, però per contra, aquest progrés no ha repercutit en el perfeccionament dels valors del individu i de les societats. Això es reflecteix en la societat en la que vivim que troba la seva motivació en aspectes materials de guanys i pèrdues deixant de banda els valors immaterials per assolir una societat més justa.

Totes aquestes qüestions, van ser doncs, claus i desencadenants pel desenvolupament d'aquesta recerca sobre el model democràtic i, al nostre entendre, la necessitat de la seva revisió.

OBJECTIUS

A l'hora de realitzar el treball es van plantejar una sèrie d'objectius per assolir i d'aquesta manera, argumentar el treball. Els objectius són:

- Conèixer l'evolució que ha patit la democràcia al llarg dels segles. Des de l'Antiga Grècia fins al dia d'avui.
- Conèixer els diferents fonaments, garanties i valors sobre els quals se sostenen les democràcies.
- Analitzar la situació de la democràcia avui dia al nostre país i a nivell global.

- Conèixer els diferents factors que afebleixen la democràcia i les males pràctiques a les quals pot derivar.
- Aproximar-se al grau de participació i satisfacció democràtica del conjunt de la ciutadania
- Conèixer les propostes i l'opinió de la classe política envers la situació democràtica actual.
- Copsar quins són els aspectes a millorar de la democràcia tal i com l'entendem avui dia segons la percepció ciutadana
- Elaborar propostes de millora del model democràtic que estiguin fonamentades en l'opinió del conjunt de la ciutadania i que assegurin la seva regeneració.

METODOLOGIA

Per realitzar aquest treball es necessitava ja d'entrada nodrir-se de tota la informació possible per tal de redactar amb la màxima precisió la part teòrica. Per fer-ho, d'una banda es va haver de recórrer a la recerca bibliogràfica, la qual va requerir visitar una sèrie de biblioteques de Barcelona incloses algunes d'àmbit universitari que, de fet, van resultar ser la màxima font d'informació. Cal citar també com a altres fonts d'informació alternatives, articles de diaris diversos així com, conferències o bé, presentacions de llibres que guardaven algun tipus de relació amb el tema del treball. D'altra banda, Internet també va jugar un paper molt important ja que al llarg del treball es va utilitzar com a complement de la informació que s'extreia dels llibres.

Respecte la part pràctica, per realitzar l'apartat de l'entrevista als polítics, en un primer moment es va haver de contactar amb el Parlament de Catalunya via e-mail per tal d'aconseguir audiència amb representants dels diferents grups parlamentaris que en aquell moment executaven la funció de diputats. Paral·lelament al contacte dels serveis educatius del Parlament de Catalunya, es va contactar amb altres dirigents de les diferents formacions polítiques catalanes amb representació a l'Ajuntament de Barcelona, l'opinió de les quals queda reflectida en la part corresponent d'aquest treball.

Per realitzar les enquestes, es va utilitzar un procediment totalment electrònic en el sentit que totes les enquestes van ser enviades per correu electrònic i altres xarxes socials. Es va crear un enllaç a la xarxa a través del qual es donava accés a l'enquesta i es possibilitava la seva resposta. Totes les respostes eren automàticament reenviades a la base de dades. Tot això amb garantia de privacitat respecte les persones enquestades. Posteriorment al recull d'informació es van comentar les dades i a la vegada, es van construir gràfics per mostrar, d'una manera més esquemàtica, les respostes dels enquestats.

Cal esmentar que les propostes són doncs, un recull d'informació de les dos fases prèvies. Per una banda, les entrevistes a la classe política han permès situar-nos en el context teòric de la democràcia ja que ens han aportat l'opinió dels polítics que participen directament en el funcionament del sistema, cada un amb les seves opcions ideològiques. Per altra banda, les enquestes han donat informació molt valuosa sobre l'estat d'opinió dels ciutadans. Tot això junt amb les conviccions personals polítiques ha portat a la formulació d'unes propostes per la revisió de la democràcia, fent nostres algunes reflexions de la ciutadania.

HIPÒTESIS

Per realitzar aquesta recerca es van plantejar una sèrie d'hipòtesis. Aquestes són:

- Pot ser que s'estableixi una gran diferència entre la democràcia pròpia de l'Antiga Grècia i les democràcies contemporànies.
- Pot ser que alguns dels valors democràtics, concebuts a l'Antiga Grècia, hagin perdurat al llarg dels segles.
- Pot ser que la democràcia grega limités a un nucli molt reduït de la població la participació directa als afers públics.
- Pot ser que existeixin certs factors i activitats que malmetin la democràcia.
- Pot ser que en els últims anys s'hagi viscut un progressiu creixement d'Estats democràtics.
- Pot ser que la gent mostri rebuig i desinterès envers els assumptes de caire polític.
- Pot ser que un percentatge elevat de la població no participi a les diferents eleccions de les institucions democràtiques.
- Pot ser que la ciutadania estigui poc predisposada a col·laborar en grups de participació política.
- Pot ser que hi hagi desafecció envers el model democràtic espanyol.
- Pot ser que la ciutadania pensi que el model democràtic actual assegura la seva participació directa en els assumptes públics.
- Pot ser que hi hagi un sentiment generalitzat de falta de transparència per part de les institucions públiques.
- Pot ser que hi hagi un sentiment de falta de representació ciutadana per part de la classe política.

AGRAÏMENTS

Aquest treball de recerca deu molt a moltíssima gent, per tant, segur que m'oblidaré d'esmentar algú i he de demanar disculpes per avançat, ja que hauria estat incapaç de fer-lo sense totes les persones que han volgut col·laborar desinteressadament amb aquesta tasca d'investigació sobre un tema tant i tant qüestionat en l'actualitat.

Vull començar agraint molt sincerament per la seva implicació i assessorament a la meva tutora Mª Carmen Gómez Vallecillos que en tot moment ha estat al meu costat per recolzar-me i orientar-me. Al meu professor i tutor a 1^r de batxillerat, Albert Gabriel que em va ajudar a decidir la temàtica del treball i que sempre m'ha animat a treballar dur i constant.

Als meus pares, l'Enric i la Mercè, que han estat sempre al meu costat, cada un ajudant-me amb el que ells saben i sobretot, donant-me sempre aquell "copet a l'esquena" per seguir treballant amb il·lusió.

A la meva tieta, Elena, professora i que també m'ha anat contestant els dubtes que a vegades se'm presentaven i que veia en ella la vertadera solució.

Com no, a tots els polítics "de tots els colors" que he entrevistat i que han trobat temps per mi en les seves apretades agendes i que ho han fet amb una gran amabilitat i dedicació.

Per haver-me ajudat a endinsar-me a la opinió dels ciutadans, vull també agrair molt sincerament a aquestes 500 persones, conegudes i anònimes, que m'han volgut contestar les enquestes molt personals.

Finalment i també crec que es mereixen una menció els meus companys i companyes de classe que han compartit amb mi aquests mesos de treball.

1. MARC TEÒRIC

2.1 INTRODUCCIÓ A LA DEMOCRÀCIA

2.1.1 ETIMOLOGIA

Literalment, democràcia significa **govern del poble**. Aquest terme prové de l'antiga civilització Grega on aleshores es denominava "**demokratia**". El terme està format a partir de la unió dels mots "**demos**" (poble) i "**kratos**" (govern).

L'aparició del mot es remunta a mitjans del s.V aC. a l'**Antiga Grècia** on s'utilitzava per denominar els aleshores sistemes polítics que predominaven en algunes Ciutats-Estat gregues com ara en la famosa Atenes.

Amb els anys i el continu canvis en la política democràtica mundial, la definició moderna de "democràcia" ha avançat considerablement, sobretot des de finals del **s. XVIII** ja que va ser quan per primer cop es va reivindicar la sobirania popular, en mans d'un nombre reduït de població, fins arribar al reconeixement del **sufragi universal** i del **vot femení** en ple **s. XX**. En definitiva, les democràcies modernes presenten característiques i condicions ben diferents a tot el que va suposar el govern atenenc del qual n'hem heretat el nom.

2.1.2 QUÈ ENTENEM PER DEMOCRÀCIA ?

En un sentit estricte podríem definir el terme "democràcia" com aquell **sistema polític** o forma d'organització de l'Estat caracteritzat pel reconeixement que la titularitat del poder resideix en el poble, fent d'aquesta manera que la presa de decisions col·lectives respongui a la voluntat d'aquest ja sigui per mitjans de **participació directe** o **indirecte** que atorguen la **legitimitat** a uns representants. Per tant, aquests representants han estat elegits lliurement per tots els ciutadans i ciutadanes majors d'edat, en unes **eleccions** o bé en **assemblees** (depenent de quina sigui la forma democràtica emprada) en què tots els candidats i candidates es troben en una mateixa condició d'oportunitats i igualtats.

Ara bé, per qualificar un sistema com a democràtic no només podem quedar-nos amb aquestes condicions que si bé són indispensables no són úniques. En aquest sentit, podem afirmar que qualsevol govern democràtic hauria de respectar les minories, defensar els drets individuals de cadascú així com els drets col·lectius per tal d'efectuar una vertadera democràcia.

En aquest apartat, també caldria citar altres definicions que han formulat destacats intel·lectuals així com grans lluitadors per la democràcia. Cada un d'ells ressalta diferents característiques democràtiques:

Abraham Lincoln posa l'èmfasi en la importància del poble tot dient: "*La democràcia és el govern del poble, pel poble i per al poble.*"¹

En canvi, **Nelson Mandela** decideix accentuar la necessitat dels valors democràtics i fa una definició amb un to més aviat crític: "*Si no hi ha menjar quan es té fam, si no hi*

¹ <http://www.proverbia.net/citastema.asp?tematica=114&page=1>

ha medicaments quan s'està malalt, si hi ha ignorància i no es respecten els drets elementals de les persones, la democràcia és una closca buida, encara que els ciutadans votin i tinguin Parlament”²

John F. Kennedy, no abandona la línia dels valors i formula una definició que es basa més aviat en el respecte: *“La democràcia és una forma superior de govern, perquè es basa en el respecte de l’home com a ésser racional”*.

Si passem del registre idealista al tècnic, trobarem intel·lectuals com Robert A. Dahl i altres que formulen definicions més acurades i se centren més en la pura teoria, trobem:

- *“La democràcia és un sistema polític els membres del qual es consideren iguals entre si i col·lectivament sobirans, i disposen de totes les capacitats , recursos i institucions necessàries per governar-se.”³*

Robert A. Dahl

- *“És aquell sistema polític caracteritzat pel fet que governen els representants escollits per la majoria de la població. Uns representants elegits lliurement i democràticament per tots els homes i dones majors d’edat, en unes eleccions en que tots els candidats i candidates tenen igualtat d’oportunitats i a les quals poden presentar-se sense cap altra limitació que la determinada per sentències judicials”⁴*

Santiago Cucurella

- *“És aquell acord institucional per arribar a les decisions polítiques en que els individus adquireixen el poder de decidir a través d’una lluita competitiva pel vot de la gent”⁵*

Joseph Alois Schumpeter

² <http://www.proverbia.net/citastema.asp?tematica=114&page=1>

³ A.DAHL, Robert. “ La democràcia y sus críticos”.1ª. Barcelona: Ediciones Paidós, 1992. 461. (Paidós estado y Sociedad;8). ISBN 84-7509-766-9. Pàg. 9

⁴ CUCURELLA, Santiago. “La democràcia: Què és i com funciona?”.1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2001. 155. (Pòrtic Temes, 18).ISBN 84-7306-6715. Pàg. 14

⁵ <http://www.cholonautas.edu.pe/modulo/upload/lipset.pdf>

2.1.3 FÒRMULES D'EXPRESSIÓ DE DEMOCRÀCIA

La democràcia no és una forma de govern definida en termes absoluts sinó que es tracta d'un sistema flexible en el sentit que pot ser implementat de diferents formes. Qualsevol forma de democràcia intenta doncs, indagar la voluntat del poble i conduir els assumptes públics en sintonia amb aquesta voluntat. En aquest sentit, podem dividir la democràcia segons la relació que s'estableixi entre el poble i el govern:

- **Democràcia directa:** Tal i com expressa el mateix nom, la democràcia directa és aquella en la que el poble participa en la presa de decisions polítiques **directament**.

Aquesta forma de democràcia va ser aplicada per primer cop amb l'aparició de la democràcia atenenca (s.V aC), on existia una Assemblea en què participaven tots els ciutadans barons (excloent esclaus i estrangers) els quals *“havien d'estar en condicions de reunir-se per tal de decidir de forma directa sobre les lleis i les mesures polítiques.”*⁶. Per tant, la democràcia directa garanteix la possibilitat que *“els ciutadans puguin discutir i debatre les qüestions que considerin importants, que després d'escoltar les posicions a favor i en contra, puguin arribar a una **opinió pròpia** i que puguin **votar directament** sobre els assumptes que tenen enfront seu, sense necessitat de delegar les decisions crucials a uns representants que podrien estar influïts pels seus propis interessos més que per aquells dels seus representats.”*⁷.

Actualment, la democràcia directa és present en diversos països però l'exemple més clar el podem trobar a Suïssa. En un sentit més actual, la democràcia directa consta de tres pilars:

- **Reunions en Assemblea:** Es tracta de **reunions participatives** on tots els involucrats poden decidir sobre un tema representant-se directament a ells mateixos. En altres paraules, les assemblees esdevenen la manifestació de la iniciativa popular.
- **Delegació anul·lable:** Tots els delegats **manquen** de privilegis i/o immunitats ja que poden ser revocats del càrrec en qualsevol moment.
- **Mandat limitat:** El delegat pot gaudir de certa autonomia a l'hora d'exercir el poder executiu però mai podrà adoptar posicions diferents per les quals se l'hi ha atorgat el mandat.

⁶ A.DAHL, Robert. “La democràcia y sus críticos”. 1ª. Barcelona: Ediciones Paidós, 1992. 461. (Paidós estado y Sociedad;8). ISBN 84-7509-766-9. Pàg. 28

⁷ A.Dahl, Robert. “La democràcia: una guía para los ciudadanos”. 1ª. Madrid: Taurus, 1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5. Pàg. 120

- **Democràcia representativa:** És la forma de democràcia més estesa i es caracteritza pel fet que el poble sobirà **elegeix representants** per tal que aquests prenguin responsabilitat dels assumptes públics i deliberin decisions en nom del poble. Citant al pensador francès del segle XVIII, Destutt de Tracy, cal dir que la democràcia representativa *“es fa practicable durant un gran espai de temps i sobre un territori de gran extensió”*.

Per tant, aquest tipus de democràcia s'originà com una alternativa a la democràcia directa ja que aquesta requeria un nombre reduït d'habitants pel seu total funcionament. Va ser doncs, quan les **qüestions d'extensió** no van possibilitar l'aplicació de la democràcia directa, que aparegué la forma representativa com al *“gran descobriment dels temps moderns”*⁸.

Dins de la democràcia representativa existeixen diferents sistemes:

- **Sistema presidencialista:** És aquell sistema que es dóna en clau **republicana** i on la branca executiva i la branca legislativa són divisions clarament separades ja que no són elegides al mateix moment. Per tant, el representant del poder executiu és escollit de forma directa pels votants i no pel Parlament. La característica més comuna és que la persona encarregada d'exercir el poder executiu, anomenada **“President”**, és cap d'Estat i alhora cap de govern. La branca legislativa està formada pel **Congrés**

Els **Estats Units d'Amèrica, França** i la gran majoria dels **països llatinoamericans** (Brasil, Xile, Argentina, etc.) són un exemple de sistemes presidencialistes.

- **Sistema parlamentari:** És aquell sistema que el Parlament es constitueix com a *“l'eix de la vida política i la principal font de poder”*⁹ ja que és aquest qui legitima l'autoritat del govern. El poder executiu està presidit per un cap d'estat (ja sigui el president de la república o bé, un rei constitucional) sense cap mena de representació política.

El **Regne Unit** es presenta com un dels representants més clars del sistema parlamentari.

Per resumir les idees, *“Com més menor sigui una unitat democràtica, tant major serà el potencial de la participació ciutadana i tant menor la necessitat que els ciutadans deleguin les decisions polítiques en representants. Com més gran sigui la unitat, tant gran serà la capacitat d'aquests per lluitar contra els problemes importants dels*

⁸ A.Dahl, Robert. “La democràcia: una guia para los ciudadanos”. 1ª. Madrid: Taurus, 1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5. Pàg. 122

⁹ http://www.encyclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0129849

ciutadans i tant gran serà la necessitat que els ciutadans deleguin decisions als seus representants¹⁰.

Vegem quins arguments a favor i quins arguments en contra plantegen cada un d'aquest tipus de democràcia

	DEMOCRÀCIA DIRECTA	DEMOCRÀCIA REPRESENTATIVA
PROS	<ul style="list-style-type: none"> - Capacitat per votar directament sobre els assumptes discutits. - Capacitat per transmetre opinió pròpia i debatre els assumptes exposats en l'Assemblea 	<ul style="list-style-type: none"> - La ciutadania deleguen la seva representació en conciadans especialitzats - Major agilitat en la presa de decisions. - Permet la representació dels ciutadans malgrat les qüestions demogràfiques
CONTRES	<ul style="list-style-type: none"> -Lentitud per aprovar noves lleis -Si existeix un gran nombre de ciutadans, les oportunitats de participació disminueixen ja que les possibilitats de prendre paraula són molt reduïdes 	<ul style="list-style-type: none"> - Grans costos dedicats a les campanyes electorals. - El sistema de partits tendeix a que els representants segueixin una mateixa línia ideològica. No actuen segons el mandat de l'elector. - Depèn de la honestedat i el rigor dels polítics - Tendència al bipartidisme

Font: Elaboració pròpia

¹⁰ A.Dahl, Robert. "La democracia: una guía para los ciudadanos". 1ª. Madrid: Taurus, 1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5. Pàg. 128

2.2 HISTÒRIA DE LA DEMOCRÀCIA

Vivim en uns temps on la democràcia com a forma de govern està globalment estesa ja que els diferents règims polítics actuals insisteixen en el seu caràcter democràtic com a garantia que els legitima per a governar.

Dit això, cal tenir present que aquesta forma de govern a la que nosaltres avui dia anomenem democràcia és el resultat d'una llarga evolució d'un complex sistema que es remunta a la Grècia Arcaica sota el nom de "**demokratia**", que resulta de la unió de les paraules "**demos**" (poble) i "**kratia**" (govern o autoritat).

Per tant, per arribar a conèixer l'actual democràcia és essencial tenir coneixement de les bases sobre les quals se sustenta aquesta forma de govern i per fer-ho, és precís l'anàlisi del seu pas al llarg dels segles.

Tal i com afirmen experts en el tema com R. Dahl i Ferran Requejo, podem dividir la història de la democràcia en dos grans etapes o transformacions: la democràcia en la Grècia clàssica i la democràcia contemporània, explicades a continuació:

2.2.1 LA DEMOCRÀCIA A LA GRÈCIA CLÀSSICA

Des de temps remots, s'ha somiat en l'existència d'un règim polític on els seus membres gaudeixin d'una completa **igualtat**, tinguin el dret de decidir i disposin de recursos i institucions necessàries per governar-se.

Aquest somni es va fer realitat per primer cop al s. V aC a Grècia, en especial a Atenes on es va passar d'un sistema polític de "*la idea i la pràctica de govern de pocs, a la idea i la pràctica de govern de molts*"¹¹.

Vegem doncs quin van ser el paper i el pas de la democràcia en la **Grècia clàssica**.

2.2.1.1 El període arcaic (s. VII – VI a. c.)

Aquest període inicial, es caracteritza per patir una realitat política i social de les principals ciutats gregues presidida per unes **relacions jerarquitzaes** on les decisions polítiques eren preses per **minories aristocràtiques**.

Segons Requejo, aquestes minories aristocràtiques gaudien d'una **superioritat** davant de la resta de la població "*justificada per la seva naturalesa*"¹² la qual es basava en la seva hegemonia en activitats socials com són l'economia, la religió, la guerra etc...

La societat estava doncs estructurada en **tribus** que estaven regides per la figura de les "**fratries**" que eren famílies les quals compartien un mateix passat i gaudien d'una

¹¹ A.DAHL, Robert. "La democràcia y sus críticos". 1ª. Barcelona: Ediciones Paidós, 1992. 461. (Paidós Estado y Sociedad;8). ISBN 84-7509-766-9. Pàg. 9

¹² REQUEJO COLL; Ferran. "Las democracias". 1ª. Barcelona: Ariel, 1990. 243. (21). ISBN 84-344-1093-1. Pàg. 21

certa hegemonia en les activitats socials. Per tant, l'individu estava sotmès a les decisions de la seva "fratria" i no tenia cap dret sobre la seva persona, estava completament dominat per algú altre que encarnés aquesta "naturalesa" basada en l'hegemonia de les seves activitats socials.

Crisis en els valors aristocràtics

Els valors morals i religiosos propis d'aquella època van anar canviant gràcies a un procés de caràcter racionalista i laic conegut com "**il·lustració atenenca**" que causà dos grans canvis de la teoria política i per tant, el canvi de la concepció aristòcrata que es tenia aleshores:

- Es començà a qüestionar quin havia de ser el comportament ideal de l'aristòcrata i de retruc, es desencadenà en un procés de racionalització i de moralització en l'ideal dels diversos tipus de comportament humà.
- L'**allunyament** de la cultura grega respecte l'**esfera religiosa** i com a conseqüència la creixent concepció que tots els homes són iguals independentment de quina "fratria" pertanyin i de quines siguin les seves riqueses.

Poc a poc, s'anaven adoptant aspectes que més tard esclatarien amb la consolidació de la "*demokratia*" com a tal.

L'emergència de les polis

Els constants canvis que aparegueren en les col·lectivitats gregues des del s.VIII aC, desbancaren l'antiga dominació i característiques de les tradicionals famílies aristocràtiques donant lloc a un nou model d'organització política: la "**polis**", representades per nuclis de població que havien anat adquirint independència en la presa de decisions i en l'estatus dels seus ciutadans.

Aquest nou model d'organització, atorgava a les ciutats gregues un grau de distinció pel fet que eren vistes tal i com diu Requejo com a "**unitats col·lectives amb interessos propis**"¹³, és a dir, es situava un major interès cap a les ciutats com a tals que cap als interessos particulars dels ciutadans.

Per tant, la llibertat, els drets i les obligacions era del conjunt de la polis situant als ciutadans com a la base del triomf d'aquesta.

Cal esmentar, que tot aquest procés es donà a **Esparta** on per primer cop a la història es donen les següents reformes:

- Es comencen a **regular** el conjunt de càrrecs i institucions del poder polític independentment de qui els ostenti
- S'estableix un **sistema constitucional** de govern on les decisions administratives són preses per un grup reduït de persones i no per un sobirà.

¹³ REQUEJO COLL; Ferran. "Las democracias". 1ª. Barcelona: Ariel, 1990. 243. (26). ISBN 84-344-1093-1. Pàg. 26

2.2.1.2 Les reformes democratitzadores del s. VI a Atenes

Fins ara, com hem pogut observar, s'han anat formulant petits canvis tan a les formes de govern com a la societat grega sense poder considerar aquests canvis com a democràcia estrictament parlant, sinó que més aviat, es tractaria d'una sèrie de canvis que van preparant el terreny perquè la democràcia com a tal es pugui consolidar amb èxit.

Les reformes de Solón

Tot i que Atenes s'havia mantingut parcialment al marge de totes aquestes reformes imposades a altres ciutats gregues, amb l'arribada de Solón al poder es dugueren a terme una sèrie de reformes que tot i que no acabaren amb el sistema tradicional de "fratries" aconseguiren certs triomfs cap a la democratització d'Atenes. Aquestes reformes van suposar:

- Procés de despersonalització del poder mitjançant la creació d'una xarxa legal a la que ha de sotmetre's el poder polític.
- Ampliació del paper que juga el poble en les institucions.
- Continuïtat del sistema administratiu de tribus on l'aristocràcia manté la seva posició hegemònica.

Tot i que el sistema resultant a partir d'aquestes reformes no es pot denominar encara "*demokratia*" sí que es pot dir que constituïa les bases de les següents reformes democratitzadores.

La tirania a Atenes

Després d'anys de reformes contínues en els sistemes anteriors, es va produir un parèntesi cap al procés democratitzador d'Atenes amb l'arribada d'una tirania que va suposar la suspensió de la constitucionalitat de les estructures institucionals.

Tot i així, no podem considerar aquest període com a una ruptura cap al procés democratitzador ja que s'incrementava el pes de les qüestions generals de la polis i es reduïa la influència de les "fratries" ja que el poder es trobava centralitzat en un sola persona, el tirà.

El sistema polític i administratiu de Clístenes

Cal destacar aquest període per la restauració de les reformes de Solón i per altres reformes que es van executar en el sistema polític i constitucional solonià les quals van fer incrementar la presència del poble en el sistema.

A partir d'aquí, quedava destacada la funció igualadora de la llei. Però tot i així els principals càrrecs seguien sent exercits pels aristòcrates els quals es veien limitats pels mecanismes de control polític i jurisdiccional que permetien al poble incidir sobre algunes qüestions polítiques.

2.2.1.3 La democràcia i les guerres mèdiques

Amb el nom de Guerres Mèdiques entenem el conflicte bèl·lic que va enfrontar gran part de les polis gregues i l'Imperi Persa durant el s. V aC.

Cal destacar que abans de les guerres Mèdiques no existia cap tipus d'organització política que agrupés a la majoria de les ciutats gregues. Ara bé, la participació conjunta de les diferents polis amb una major dosis d'intervenció atenenc, facilità la consolidació dels sistemes democràtics en un bon nombre de Ciutats-Estat de l'Egeu.

Centrant-nos en el conflicte, cal esmentar que a causa de la dominació Persa, existia aleshores una estructura política tradicional pròpia de l'Imperi Persa en la qual el seus dirigents executaven un clar excés de poder que amb la resolució del conflicte bèl·lic els hi sortí car. L'abús de poder de molts dels dirigents perses deixà en evidència la clara superioritat del sistema polític atenenc fruit de les diferents reformes executades per Solón i Clístenes.

Resumint, els valors aristocràtics d'aleshores es segueixen mantenint però amb un caràcter més aviat "democratitzat" ja que la part del poble dotada de drets polítics podrà exercir un cert control sobre aquests.

Per altra banda, aquests mateixos valors aristocràtics es veuran restringits per l'aparició d'un ideal de justícia el qual es basa en el col·lectivisme on s'inclou la protecció del més dèbil, a més a més de vetllar per l'estabilitat del sistema polític de llavors.

Vista la situació, podem parlar d'una Edat d'Or per al conjunt atenenc el qual gaudeix d'una clara hegemonia tan en la política exterior com en la política interior. És aquí doncs, on Atenes s'aprofita de la seva forta influència sobre altres polis properes i aliades per estendre el seu sistema democràtic.

2.2.1.4 La crisi de la democràcia atenenca: la guerra del Peloponès

Després de la desaparició d'aquest equilibri entre “*demos*” (poble) i aristocràcia, la situació d'Atenes dona un tomb. Com a conseqüència dels conflictes bèl·lics amb Esparta, Atenes pateix ara una situació decadent en la que es produeix un empobriment de la població el qual provocarà una crisi del sistema polític democràtic i la seva substitució provisional.

Esparta continuarà pressionant Atenes, intentant imposar sobre ella règims oligàrquics en els quals quedi abolida per complet l'anomenada “*demokratia*”. Finalment, Esparta passarà a ser la primera potència grega durant les dècades següents i a Atenes serà restaurada una nova “*demokratia*” que poc tindrà a veure amb la que fins ara hem vist.

La “*demokratia*” grega caurà amb la resurrecció de l'Imperi Macedònic (338 a.C) i amb ella, “*el sistema legitimat en la legalitat, la igualtat i la hegemonia del col·lectiu*”.¹⁴

2.2.1.5 Síntesi de la visió grega

Un cop analitzat tot el que va suposar la “*demokratia*” podem destacar les seves característiques principals:

- El ciutadà es declara com a un **ésser total** que per a ell, la política constitueix una activitat social natural. Per tant, el seu dia a dia està lligat amb la seva implicació als afers polítics.
- El règim democràtic grec se sustentava sobre una **petita quantitat de ciutadans** cosa que li permetia garantir d'aquesta manera:
 - La prioritat dels béns comuns
 - Homogeneïtat en les decisions
 - Actuar com a veritables sobirans dins de la polis
- Predomini de la **democràcia directa** en la que els ciutadans es reunien per decidir de forma directa les lleis i les mesures polítiques. Les **dimensions demogràfiques** de la polis permetien aquesta proximitat dels ciutadans als afers públics i a les institucions.
- La participació ciutadana no es limitava a la reunió de l'Assemblea, els ciutadans havien de cobrir càrrecs públics (alguns determinats per eleccions i d'altres determinats a l'atzar)
- Les polis eren totalment **autosuficients** tan pel que fa la política com pel que fa les activitats econòmiques així com les militars. En aquest sentit, Robert Dahl afirma que “*la democràcia estava lligada a la virtut de la frugalitat, i no a la opulència*”¹⁵.

¹⁴ REQUEJO COLL; Ferran. “Las democracias”. 1ª. Barcelona: Ariel, 1990. 243. (26). ISBN 84-344-1093-1. Pàg. 70

¹⁵ A.DAHL, Robert. “La democràcia y sus críticos”. 1ª. Barcelona: Ediciones Paidós, 1992. 461. (Paidós Estado y Sociedad;8). ISBN 84-7509-766-9. Pàg. 29

2.2.2 LES DEMOCRÀCIES CONTEMPORÀNIES

D'ençà la caiguda de la “demokratia” grega no és fins a finals del s. XVIII i principis del s. XIX que podem tornar a parlar de democràcia, aquest cop tal i com l'entendem nosaltres avui dia.

Les democràcies dels Estats contemporanis son **democràcies liberals** que plantegen maneres diferents d'organitzar políticament la societat i que corresponen a un context històric, econòmic, social i cultural diferent al que les polis gregues plantejaven. Ara bé, en aquest sentit, cal destacar una continuïtat pel que fa als **valors** legítims del poble com són la **legalitat**, la **igualtat** i la **llibertat** que, en un principi, han de ser respectats pels governs.

Les arrels d'aquest ressorgiment cal buscar-les en la consolidació d'idees liberals que van acabar per desencadenar grans moviments que van fer canviar la concepció política i social del moment així com, el rumb de la humanitat. Hem de situar la **Revolució Nord-americana** (1776) i la **Revolució Francesa** (1789) com a fets històrics culminats per a la difusió de les idees liberals i per al progressiu establiment de la cultura democràtica dins d'Occident. El lema de la revolució Francesa “**llibertat, igualtat i fraternitat**” (encara vigent) és un referent inequívoc del canvi social que s'estava produint. També cal fer referència a la Revolució Industrial anglesa on, sota els postulats econòmics d'Adam Smith i assaigs sobre la forma de l'Estat de Locke, Hobbes i Hume apareixen moviments socials importants

2.2.2.1 Liberalisme i Antic règim

Per parlar abans de tot del que va ser i suposar el procés de democratització dels Estats contemporanis cal que abans fem referència al context polític dels segles XVI, XVII i XVIII. Cal destacar que la realitat política i social del moment estava dominada per l'anomenat **Antic Règim**, és a dir, un sistema social, polític i econòmic que estava basat principalment en la centralització dels tres poders (executiu, legislatiu i judicial) sota domini d'una mateixa persona, el monarca.

Com a resultat d'aquesta nova organització política ens trobem amb una societat dividida en tres grans **estaments**. D'entre els quals només un, el 3^r estat, es proclamarà com a l'encarregat de combatre la opressió política que fins el moment exercien els poders absolutistes.

Cal doncs, citar a la **burguesia** com a la classe hegemònica del 3^r estat que “*proclamarà la igualtat de tots els ciutadans davant la llei, proclamació que s'inscriurà en texts del constitucionalisme contemporani...*”¹⁶

Per tant, tenint en compte, que en l'Antic Règim era el monarca qui controlava les activitats econòmiques i sotmetia sota submissió la resta de la població només un

¹⁶ REQUEJO COLL; Ferran. “Las democracias”. 1^a. Barcelona: Ariel, 1990. 243. (26). ISBN 84-344-1093-1. Pàg. 81

“estat modern preliberal es presentava com l’única instància capaç d’assegurar la sobirania del regne i el bé comú de la col·lectivitat”¹⁷

És doncs en aquest context on es comença a substituir el model de producció “mercantil-absolutista”¹⁸ de l’Antic Règim pel model de producció capitalista i amb ell, el model de l’Estat Lliberal que s’origina a primeres instàncies a Anglaterra, E.E.U.U i França i s’anà expandint pels països occidentals.

Característiques de l’estat liberal de dret

El principal èxit del sistema liberal va ser l’efectiva limitació del poder de la força coactiva de l’Estat que va ser possible gràcies a una sèrie de mecanismes imposats pel mateix Estat liberal de dret:

1. Proclamació de nous **drets i llibertats individuals** que responien als valors de llibertat i igualtat i que salvaguardaven una esfera personal i privada davant de l’actuació de l’Estat.

Ara bé, a la pràctica, tots aquests drets i llibertats que en un principi, tenien un caràcter general, només els gaudien la minoria que disposava dels recursos suficients per poder exercir-los.

2. Nova organització de l’Estat per mitjà de la **separació de poders (executiu, legislatiu i judicial)**
3. Limitada participació ciutadana en l’elecció d’un òrgan legislatiu. En aquest aspecte cal destacar que no existia el **sufragi universal** sinó que aquest era negat per la teoria de la **sobirania nacional** que atorgava el dret de decisió a una minoria composta majoritàriament per propietaris (**sufragi censatari**).

Com a resultat d’aquests nous mecanismes ens trobem amb l’aparició i el continu sorgiment de noves Constitucions en les que s’inscrivien les mesures exposades anteriorment per tal de limitar el poder dels governants.

¹⁷ REQUEJO COLL; Ferran. “Las democracias”. 1ª.Barcelona: Ariel, 1990. 243. (26). ISBN 84-344-1093-1. Pàg. 82

¹⁸ REQUEJO COLL; Ferran. “Las democracias”. 1ª.Barcelona: Ariel, 1990. 243. (26). ISBN 84-344-1093-1. Pàg. 84

2.2.2.2 Evolució cap a l'estat democràtic de dret

Durant la segona meitat del segle XIX i les primeres dècades del XX, existia un gran contrast entre el malestar de les classes treballadores i l'exagerat benestar de les classes burgeses motivat per les mesures liberals. Com a conseqüència a la nefasta situació que es respirava, apareixen mobilitzacions en contra del sistema que obligaran a una revisió de les principals bases de l'Estat liberal i a la introducció de noves reformes constitucionals.

Les classes treballadores esdevindran doncs *“principals subjectes de les reivindicacions democràtiques d'igualtat de participació i d'igualtat material”*¹⁹ exigint un canvi immediat i mesures com les següents:

- **Sufragi Universal**, és a dir, participació de tots els ciutadans en el procés de la formació de govern.
- Dret de candidatura
- Referèndum
- Drets associatius de reunió, manifestació, sindicació, etc.

En definitiva, en aquest període s'anirà ampliant la **igualtat de participació** electoral a tota la població major de certa edat gràcies a l'aparició de **partits polítics** a principis del segle XIX així com a l'extensió de drets polítics a varies classes socials sense haver de respondre als requisits de riquesa, propietat, sexe, raça, etc.

¹⁹ REQUEJO COLL; Ferran. “Las democracias”. 1ª. Barcelona: Ariel, 1990. 243. (26). ISBN 84-344-1093-1. Pàg. 89

2.3 ELS FONAMENTS DE LA DEMOCRÀCIA

Tots els sistemes polítics necessiten definir els fonaments que els legitimen com a tals. En el cas de la democràcia, també es necessita l'acceptació i la consolidació d'uns fonaments i valors ja que són les bases sobre les quals se sustenta i es configura qualsevol Estat de Dret. Entre ells destaquem:

2.3.1 SOBIRANIA POPULAR

Sobirania significa tenir **capacitat de decisió**. Seguint aquest significat de sobirania hem de saber que en qualsevol Estat de Dret *“no hi ha cap altra font de poder en un sistema democràtic que la voluntat del poble lliurement expressada”*²⁰.

Per tant, essent doncs el poble l'única font de sobirania, en un sistema democràtic, totes les institucions i les lleis han d'estar a disposició de les persones i la col·lectivitat, de manera que podem concloure que en una democràcia, *“no hi ha cap principi superior que el respecte a la voluntat de les persones”*²¹. Vet aquí, la importància de la sobirania popular com a fonament indispensable per a qualsevol democràcia moderna.

2.3.2 SUFRAGI UNIVERSAL

El sufragi universal és considerat un assoliment de la democràcia i alhora una base imprescindible per l'efectiu funcionament d'aquesta. És un instrument necessari per possibilitar la capacitat de decisió de la ciutadania, és a dir, per al reconeixement de la sobirania popular.

Tècnicament, el sufragi universal consisteix en atorgar el dret a vot a tota la població d'un Estat sense que pugui prevaldre cap tipus de discriminació de raça, sexe, creença o condició social. Tal i com afirma Rovira i Virgili, el sufragi universal és *“la base per obtenir la vera representació del poble”*²²

El cert, és que l'assoliment d'aquest fonament ha estat una contínua lluita social i política des de l'esclat de la Revolució Francesa i Americana passant pels segles XIX i XX on es van anar establint sistemes electorals que van començar sent molt restringits i limitats a un elit (sufragi censatari) però que finalment van acabar essent estesos a tots els ciutadans.

Encara avui dia no existeix una uniformitat respecte el reconeixement i l'abast del dret a sufragi, ja que segons el país, pot variar la implementació dels seus límits ja sigui per qüestions relacionades amb l'edat mínima, la condició d'estranger, etc.

²⁰ CUCURELLA, Santiago. “La democràcia: Què és i com funciona?”. 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2001. 155. (Pòrtic Temes, 18). ISBN 84-7306-6715. Pàg. 15

²¹ CUCURELLA, Santiago. “La democràcia: Què és i com funciona?”. 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2001. 155. (Pòrtic Temes, 18). ISBN 84-7306-6715. Pàg. 16

²² ROVIRA I VIRGILI, Antoni. “Defensa de la democràcia”. 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2010. 196. (Debat Democràtic, 1). ISBN 978-84-9809-153-3. Pàg. 64

2.3.3 SEPARACIÓ DE PODERS

El principi democràtic de la separació de poders, en la manera que actual s'entén, va ser formulat per Montesquieu. No podem ignorar, però, que molt abans Aristòtil ja havia observat una necessària separació així com que va ser John Locke (s. XVII) qui perfeccionà el concepte d'Aristòtil i de qui el mateix Montesquieu va extreure les bases de les seves teories.

Recordant la història, sabem que els règim absolutistes es basaven en la concentració del poder en una sola persona, un sol governant que feia i desfeia segons els seus interessos i gaudint de tots els privilegis.

La teoria de la divisió de poders pretén evitar aquesta concentració del poder en una sola persona distingint l'existència de tres poders que han d'actuar amb total independència, que són un **poder executiu**, un **poder legislatiu** i un **poder judicial**.

2.3.3.1 El poder executiu

El poder executiu representa la capacitat per **governar i executar les lleis**. Pot ser d'elecció directe o indirecte. En el primer cas, els ciutadans elegeixen directament el President que posteriorment designa el cap del govern. En el segon cas, el President és nomenat pel Parlament per a que formi el govern.

El poder executiu ha d'actuar d'acord amb les lleis que aprova el poder legislatiu i el control de la seva actuació i adequació a la llei correspon als Tribunals (Poder Judicial).

2.3.3.2 El poder legislatiu

El poder legislatiu, és l'assemblea formada per representants del poble que elabora les lleis. Els seus membres són escollits directament per la ciutadania mitjançant elecció directe. Normalment es configura en dues cambres: el Congrés i el Senat. Si atenem als principis i fonaments de la democràcia, el poder legislatiu hauria de ser el poder central de l'Estat democràtic ja que es configura com el punt de trobada de totes les sensibilitats ideològiques dels ciutadans (en funció, es clar, del que permeti la llei electoral corresponent). El Parlament és, o hauria de ser, una autèntica assemblea de ciutadans a través dels seus representants que elabora i aprova les lleis i exerceix un control sobre l'acció del govern i del poder judicial.

2.3.3.3 El poder judicial

El poder Judicial, el formen un cos de funcionaris independents i especialitzats que a més d'administrar justícia als ciutadans, exerceixen un control de l'acció del govern i la seva adequació a la llei.

La funció del poder judicial, és la d'exercir un control sobre el respecte i l'aplicació de la llei per part dels altres poders. En aquest sentit, el poder judicial ha de garantir que els seus funcionaris (magistrats) actuïn amb professionalitat i rigor, de forma objectiva i al marge de les seves conviccions ideològiques quan realitzen les seves funcions professionals. És per això que pot sorprendre que dins de la mateixa legislatura es formin associacions que responen a ideologies determinades (progressistes, conservadors, etc.) i que els magistrats quedin qualificats per la pertinència a alguna d'aquestes associacions. Però sorprèn encara més que l'òrgan de major pes en el poder judicial el nomeni el govern en funció de quotes dels partits majoritaris com és el cas en el nostre país.

En definitiva, pel que fa el poder judicial en un estat democràtic és del tot necessari assegurar la professionalitat i la objectivitat dels seus membres així com protegir el seu funcionament i la seva actuació del poder executiu.

Cal dir que el bon funcionament de la divisió de poders depèn totalment del grau d'independència amb que cada un d'ells actuï i que garanteixi l'absència d'interferències entre ells. Aquesta, és una qüestió clau per al sistema democràtic que sovint es presenta amb una gran fragilitat ja que, per posar un exemple, el sistema de partits permet que, quan apareixen les majories absolutes, el govern, el Parlament i el partit majoritari, actuïn amb una sola veu confonent-se entre ells com si fos un poder únic, desvirtuant el principi de la independència entre els tres poders.

Avui dia, gràcies al fet que el govern estigui regulat pel poder judicial i legislatiu podem gaudir d'una notable llibertat política i no hem de patir per un abús de poder per part del govern. Amb la divisió de poders se'ns garanteix doncs als ciutadans **representativitat política** i s'estableixen **controls** mutus entre els poders, tot i que no sempre la teoria és aplicada en la pràctica amb el **rigor necessari**.

2.3.4 IGUALTAT POLÍTICA

Que predomini la igualtat no significa que no hi hagi diferències o desigualtats d'àmbit econòmic, social, cultural o físic, significa que cap d'aquests motius pugui **prevaldre** per legitimar el **domini** dels uns als altres.

La igualtat política és un fonament bàsic dels **procediments democràtics**. Cada ciutadà té dret a només un **vot**, i aquest no pot tenir més rellevància que qualsevol altre. Amb la igualtat política, els ciutadans tenim la garantia que en el moment d'emetre un vot totes aquestes diferències no tenen cap ressò. Les desigualtats intel·lectuals, físiques i socioeconòmiques no importen, almenys a l'hora de votar. Cal tenir present però, que la igualtat no només s'estén en l'àmbit de la política sinó que aquesta ha de ser també un requisit en l'administració de justícia: tots som iguals en l'aplicació de la llei.

La democràcia ens garanteix que tothom tingui els **mateixos drets** i obligacions i això permet que cap classe social privilegiada posseeixi uns drets polítics especials.

2.4 GARANTIES DEMOCRÀTIQUES

Seguint el criteri de R. Dahl, podem afirmar que en el cas del nostre model democràtic existeixen una sèrie de **condicions mínimes** que garanteixen a la ciutadania un conjunt de **llibertats i drets** que en qualsevol dels casos han de ser respectats.

En aquest sentit, caldria citar l'enumeració de tres postulats i d'un conjunt de garanties institucionals mínimes formulades per Dahl:

Entre els postulats trobem sempre un denominador comú que es basa en la consideració que tots els ciutadans disposen de les mateixes condicions per:

- 1) Formular les seves preferències
- 2) Expressar-les als demés i al govern ja sigui mitjançant accions individuals o col·lectives
- 3) I que aquestes preferències siguin tractades amb igualtat independentment del seu origen o contingut.

A partir de l'enumeració d'aquests tres postulats se'n deriven un conjunt de drets o garanties institucionals i individuals totalment inalienables:

- Llibertat d'associació.
- Llibertat d'expressió.
- Llibertat de vot.
- Dret a l'autodeterminació: Capacitat de decidir lliurement el futur de cadascú per la via democràtica
- Dret dels grups i dels líders polítics per competir en busca de recolzament electoral.
- Existència de fonts alternatives d'informació.
- Dret d'elegibilitat per als càrrecs públics.
- Eleccions lliures i objectives.
- Existència d'institucions i de polítiques dependents del vot i d'altres expressions de preferència.

Com és obvi, l'estabilitat del nostre sistema democràtic depèn totalment de l'acceptació generalitzada i el respecte cap aquestes condicions mínimes que existeixi entre la població. És per això que a banda de reclamar i exigir més drets i llibertats, també hauríem d'assumir les obligacions pròpies de la ciutadania per fer efectives les diferents garanties democràtiques per a tothom. En altres paraules, cal respondre a **valors democràtics** com la implicació i la tolerància per crear una vertadera democràcia i així, estendre els beneficis que ens brinda a tothom.

2.5 ELS VALORS DEMOCRÀTICS

Fins ara hem parlat de tots els beneficis i possibilitats que ens ofereix la democràcia però no hem citat com hem de respondre nosaltres, els ciutadans, davant d'ella.

És essencial que a banda de gaudir dels nostres drets i llibertats la ciutadania s'impliqui en els assumptes polítics i respongui a les demandes que la democràcia precisa per al seu total funcionament.

El fet de posseir drets i llibertats ens atorga responsabilitats i com no, deures. Ens trobem en una democràcia, i de la mateixa manera que ens beneficiem d'ella hem de respondre per ella d'acord amb les nostres conviccions i sent sempre fidels a uns valors sòlids i no pas líquids o passatgers. Per tant, si parlem de valors democràtics estem parlant d'aquells valors sobre els quals es fonamenta la participació ciutadana dins de la democràcia. Si els ciutadans no responem per ella, aleshores no hi haurà estabilitat democràtica i no tothom podrà exercir els seus drets i llibertats

L'expresident de la Generalitat de Catalunya Jordi Pujol i Soley, fa una clara distinció entre dos tipus de valors : els **líquids** i els **sòlids**. Per a ell, Europa viu en l'actualitat un moment en el que predominen els valors líquids que segons ell són "valors no sòlids, que no duren, que són canviants i que comporten poc compromís"²³. Aquests valors canviants, són fugaços i sense cap consistència ni durada que per tant no reclamen **compromís** ni personal, ni col·lectiu, són fruit de la realitat social d'un moment determinat. No són aquests valors buits de compromís els que reclama la nostre democràcia sinó que reclama els valors sòlids, valors permanents i estables que quedaran integrats de forma permanent en les estructures democràtiques.

Ara bé, tal i com cita l'expresident, tot té un perill i els valors sòlids no són una excepció. Hem d'evitar l'excessiva rigidesa i envelliment d'aquests. No podem quedar-nos parats i observar la realitat tal i com és, hem de reaccionar, treure la pols, modificar el que calgui, però sense canviar-ho del tot. És així com ho hem de fer amb els valors democràtics, adaptar-los als nostres temps, actualitzar-los, no pas canviar-los. No necessitem fluïdesa en els nostres valors sinó que precisem modificacions per adequar aquests en els nostres temps.

Dit això, a continuació es fa un breu anàlisi dels principals valors que confeccionen i es requereixen per la participació ciutadana a la democràcia:

²³ SOLEY I PUJOL, Jordi. "Els valors emergents en la política". Sant Julià de Lòria (Andorra): 4 de Juliol de 2008

2.5.1 FRATERNITAT:

Assumir la fraternitat com a un dels principals valors democràtics no és només afirmar que tots els éssers humans tenen el deure de tractar-se com a germans i interioritzar els termes d'igualtat i llibertat. És a banda de tot això, una manera d'actuar i de fer, de respectar a les persones encara que aquestes tinguin uns interessos o opinions diferents.

Els membres d'una societat no han de veure's com enemics, és més, la democràcia requereix que els conflictes entre ciutadans no exclouin la **cooperació** entre ells.

Com afirmen Luis Salazar i José Woldenberg en "*Principios i Valores de la Democracia*", "*assumir el valor democràtic de la fraternitat suposa reconèixer que les contradiccions socials, els conflictes entre grups d'interès o de opinió, o entre partits polítics, no són contradiccions absolutes, antagòniques, que només poden superar-se mitjançant l'exclusió o l'aniquilació dels rivals, sinó que són contradiccions que poden i deuen tractar-se pacífica i legalment, és a dir, mitjançant procediments capaços d'integrar, negociar i concertar solucions col·lectives legítimes i acceptables per tots*"²⁴

Resumint, formem una societat i hem d'aprendre a viure en ella i amb tot el que comporta.

2.5.2 TOLERÀNCIA

Les societats en les que vivim són societats pluralistes, és a dir, societats en les que abunden la diversitat d'interessos, punts de vista, ideologies, concepcions, etc. Com a resultat, es construeix davant nostre un escenari en el que conviuen diferents ideologies polítiques.

Així com altres sistemes polítics autoritaris o dictatorials castiguen aquesta pluralitat, la democràcia assumeix la pluralitat i obliga a la tolerància, al respecte entre ciutadans, a la convivència, al tracte cívic, etc.

Així doncs, "el dret a expressar punts de vista diferents, a iniciar debats i a elaborar iniciatives en tots els camps és una conquesta per la naturalesa pluralista de la societat moderna, i la democràcia intenta no només preservar aquests drets sinó que també busca ampliar-los i fer-los efectius"²⁵. Si la democràcia és tolerant de per si, els ciutadans hem de respondre amb les mateixes condicions acceptant les idees dels altres i respectant els seus interessos.

²⁴ SALAZAR, Luis. WELDENBERG, José . "Principios y valores de la democracia". México: Instituto Federal Electoral, 1997. (Cuadernos de Divulgación de la Cultura Democrática, n°1)

²⁵ SALAZAR, Luis. WELDENBERG, José . "Principios y valores de la democracia". México: Instituto Federal Electoral, 1997. (Cuadernos de Divulgación de la Cultura Democrática, n°1)

2.5.3 PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Com ja se sap, pel simple fet de ser ciutadans i viure en democràcia tenim una sèrie de responsabilitats i deures que no poden ser ignorats. El nostre règim democràtic necessita tan com fomenta la participació ciutadana. Aquesta es basa en:

2.5.3.1 Implicació

Podem estar orgullosos de dir que a diferència dels règims autoritaris, les institucions democràtiques no poden funcionar sense la nostra actuació, necessiten que els ciutadans participem i ens impliquem en les activitats de l'**esfera pública** ja que aquesta, segons la mateixa doctrina democràtica, *“es competència de tots, i la condició ciutadana, una condició perquè el propi sistema es reproduïxi”*²⁶.

Cal remarcar que en els últims anys hi ha hagut una clara desafecció política que ha culminat amb el descens de la participació ciutadana en els assumptes públics relacionats amb la política. No podem afirmar que les coses marxen bé. Participar i implicar-nos és una opció necessària per garantir el funcionament de les institucions democràtiques. De la mateixa manera que nosaltres reclamem drets, la democràcia ens reclama a nosaltres.

2.5.3.2 Actuar críticament

No es tracta d'una participació passiva en el sentit de “fer el que et diuen” sinó que es requereix una implicació en el sistema democràtic amb sentit crític per millorar el seu funcionament. Òbviament aquesta implicació crítica respon a uns criteris ideològics de cada individu que es reflectiran en l'acció participativa en la que s'actua. És per això que cal demanar la creació d'instruments de participació en els processos de formació de decisions que afectaran directament als ciutadans. Un exemple és la creació de nuclis d'intervenció participativa (NIP) per a copsar l'opinió dels ciutadans afectats per un projecte determinat que implica la construcció de grans infraestructures.

Per tant, la participació per ser efectiva requereix aquest **ànim crític** que implica una **reflexió** prèvia per part dels ciutadans.

²⁶ SALAZAR, Luis. WELDENBERG, José . “Principios y valores de la democracia”. México: Instituto Federal Electoral, 1997. (Cuadernos de Divulgación de la Cultura Democrática, n°1)

2.5.4 LLIBERTAT

Entenem com a llibertat la possibilitat d'actuar sense cap mena de coacció externa. Cada individu posseeix el dret de realitzar determinades activitats sense que res aliè a ell li impedeixi. Estem parlant doncs, d'una llibertat respecte els demés i les institucions socials i polítiques.

Com tot, la llibertat de cada ciutadà es veu limitada pel fet que la pràctica d'aquesta pugui ser extensible a tothom. Cal tenir clar, que la nostra llibertat acaba quan no respectem la dels demés, és a dir, ningú pot ser lliure de restringir la llibertat dels altres. Que un individu pretengui desenvolupar activitats que anul·len o limiten les llibertats dels seus conciutadans no cap en un Estat Democràtic.

Resumint, la llibertat democràtica és una forma per la convivència, per perseguir certs objectius col·lectius pacíficament. Per això, només quan s'està actuant des de la legalitat pot efectuar-se la llibertat, ja que sinó estaríem violant lleis que han estat confeccionades per mitjà de processos democràtics i si ens les saltem estem promovent la cancel·lació de la llibertat per tots en benefici dels privilegis d'uns pocs. Però no només hem de respondre al valor de la legalitat, per actuar lliurement es necessita **responsabilitat** ja que s'han d'assumir totes les conseqüències que es derivin dels nostres actes.

Un cop enumerats alguns dels valors més essencials de la democràcia, podem comprovar que la consolidació d'un sistema democràtic demana fidelitat, fidelitat a uns valors sòlids que constitueixen i determinen la seva base però que alhora, responen a uns drets i unes obligacions.

2.6 LA CONSTITUCIÓ, BASE DELS ESTATS DE DRET

Segons la enciclopèdia catalana, la constitució “és la llei fonamental d'un estat que estableix i garanteix els drets i deures dels ciutadans i regula el sistema de poder, definint els òrgans i llurs formes i funcions, com també el conjunt de relacions entre ells.”²⁷. Per altres, com ara Santiago Cucurella, la Constitució simbolitza la principal llei que regula la convivència en un país dotat d'un sistema democràtic i que per això considera el sistema constitucional com “la fi de l'arbitrarietat amb què es governaven reis absoluts i dictadors”²⁸. Per tant, en la constitució queden recollits tots els valors i principis democràtics dels que s'ha tractat anteriorment.

Com s'ha dit, la democràcia viu en aquests moments un període hegemònic degut al seu gran abast. Com a conseqüència es té constància d'un gran nombre de constitucions d'entre les quals hi ha un gran nombre de variacions que podrien ser justificades per exemple, per l'antiguitat d'aquestes. El cas és que podem trobar des de constitucions escrites a constitucions no escrites com és el cas de Gran Bretanya, Nova Zelanda o Israel, així com podem trobar variants a l'hora de reconèixer drets socials i econòmics. Per exemple, en el cas de les constitucions que van ser redactades en ple s. XIX, com ara l'Americana, es diu poc explícitament sobre drets socials i econòmics, no ho fan en canvi totes aquelles que van ser adoptades després de la II Guerra Mundial. La Constitució Espanyola n'és un exemple.

En aquest sentit, podem concloure que les constitucions dels països democràtics es diferencien en aspectes importants. Però, fan aquestes variacions que algunes constitucions siguin millors o, potser, més democràtiques? Veiem doncs com influeixen les constitucions en les democràcies dels països:

2.6.1 LA INFLUÈNCIA DE LES CONSTITUCIONS

A continuació es fa una breu explicació i classificació de la influència que les constitucions aporten a la democràcia seguint el model de Robert A. Dahl:

Estabilitat

La constitució proporciona estabilitat a les institucions polítiques democràtiques ja que a més a més d'establir un marc democràtic de govern, assegura tots els “drets i garanties necessàries que requereixen aquestes institucions”.²⁹

Drets fonamentals

La Constitució dota d'atenció especial als drets i deures bàsics que proporcionen garanties a les majories sense oblidar les minories.

²⁷ http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0093266

²⁸ CUCURELLA, Santiago. “La democràcia: Què és i com funciona?”. 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2001. 155. (Pòrtic Temes, 18). ISBN 84-7306-6715. Pàg. 16

²⁹ A.Dahl, Robert. “La democràcia: una guia para los ciudadanos”. 1ª. Madrid: Taurus, 1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5. Pàg. 144

Neutralitat

La constitució ajuda a mantenir neutralitat entre els ciutadans del país. Havent assegurat els drets i deures fonamentals, es pot assegurar també *“que el procés de la llei no es destina a afavorir ni a penalitzar les perspectives als legítims interessos de cap ciutadà o grup.”*³⁰

Responsabilitat

Els ciutadans poden exigir responsabilitat als líders polítics per les seves decisions, accions i conductes.

Representació equitativa

Que constitueixi la “representació equitativa” en una democràcia és difícil, fins i tot, el mateix Dahl ho designa com *“una controvèrsia sense un final”*³¹

Consens informat

Una constitució pot contribuir a que els ciutadans i els líders desenvolupin un consens informat sobre les lleis i polítiques. Per aconseguir-ho han de crear-se oportunitats i incentius perquè els líders polítics entrin en negociacions, compromisos i acords de coalicions que facilitin la conciliació dels diferents interessos

Govern eficaç

Per eficàcia s’entén la capacitat que té un govern per actuar segons allò que els seus ciutadans creuen que són els assumptes i problemes principals que els afecten.

Transparència i comprensibilitat

Aquests conceptes fan referència a la necessitat que totes les operacions del govern poden ser consultades pels ciutadans i són suficientment simples com per saber què es fa i com. Les operacions del govern no han d’elaborar-se de forma tan complexa que impedeixi als ciutadans saber què passa ja que sense la comprensibilitat no poden sotmetre a responsabilitat als seus líders i menys en períodes electorals.

Flexibilitat

Un sistema constitucional no precisa estar rígidament construït en el text o en les tradicions sinó que ha de poder adaptar-se a les noves circumstàncies.

³⁰ A.Dahl, Robert. “ La democràcia: una guía para los ciudadanos”. 1ª. Madrid: Taurus,1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5.Pàg. 145

³¹ A.Dahl, Robert. “ La democràcia: una guía para los ciudadanos”. 1ª. Madrid: Taurus,1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5. Pàg. 145

LEGITIMITAT

Si es compleixen els nou criteris anteriors, aleshores una constitució proporcionarà la suficient legitimitat i lleialtat entre els ciutadans i les elits polítiques assegurant d'aquesta manera, la seva **supervivència**.

Resumint, la constitució afecta a tothom pel que fa a drets i deures, sense cap mena de distinció, i és *“la garantia de l'existència d'un sistema democràtic”*³², garantia que estableix els **drets** de les persones i determina o regula alguns dels aspectes de la **vida del país** com és el cas de la defensa, l'organització territorial, la vida econòmica, etc.

2.7 LA DEMOCRÀCIA AVUI DIA

*“Avui la idea de democràcia gaudeix d'universal popularitat”*³³. Així comença Robert Dahl un dels seus llibres per reafirmar la situació actual de la democràcia. O bé, també podríem citar les paraules de la major organització mundial com és la ONU: *“la democràcia és avui dia un ideal reconegut mundialment i és un dels valors de les Nacions Unides”*³⁴.

El cas és que al llarg de la segona meitat del s. XX, el món va ser testimoni d'un canvi polític extraordinari. Totes les principals alternatives a la democràcia, o bé van desaparèixer, o *“van perdre la seva legitimitat a ulls de gran part de la humanitat”*³⁵. Els principals règims polítics antidemocràtics del segle, van desaparèixer com a conseqüència d'una guerra o simplement es van col·lapsar des de dins. És per això que aleshores, la democràcia adoptava un paper **discret** estant present en menys de la meitat dels països del món.

No obstant, la democràcia viu avui un moment **hegemònic** ja que gaudeix d'una àmplia acceptació que l'ha fet arribar fins als llocs més remots del planeta. Tot aquest èxit es veu, en part, beneficiat per la **desacreditació** dels règims autoritaris així com les dictadures militars però en gran part, aquest èxit es deu als principis i valors de pau, llibertat, tolerància i respecte que requereix i fomenta el model democràtic. Sense oblidar l'abolició de l'**esclavitud**, la conquesta del **sufragi universal**, el reconeixement de la **igualtat legal** de gènere, el reconeixement dels **drets** dels treballadors i les garanties de no discriminació per a les **minories racials i ètniques** que s'han inscrit també en el codi democràtic i han passat com a una garantia i dret legítim propi dels ciutadans.

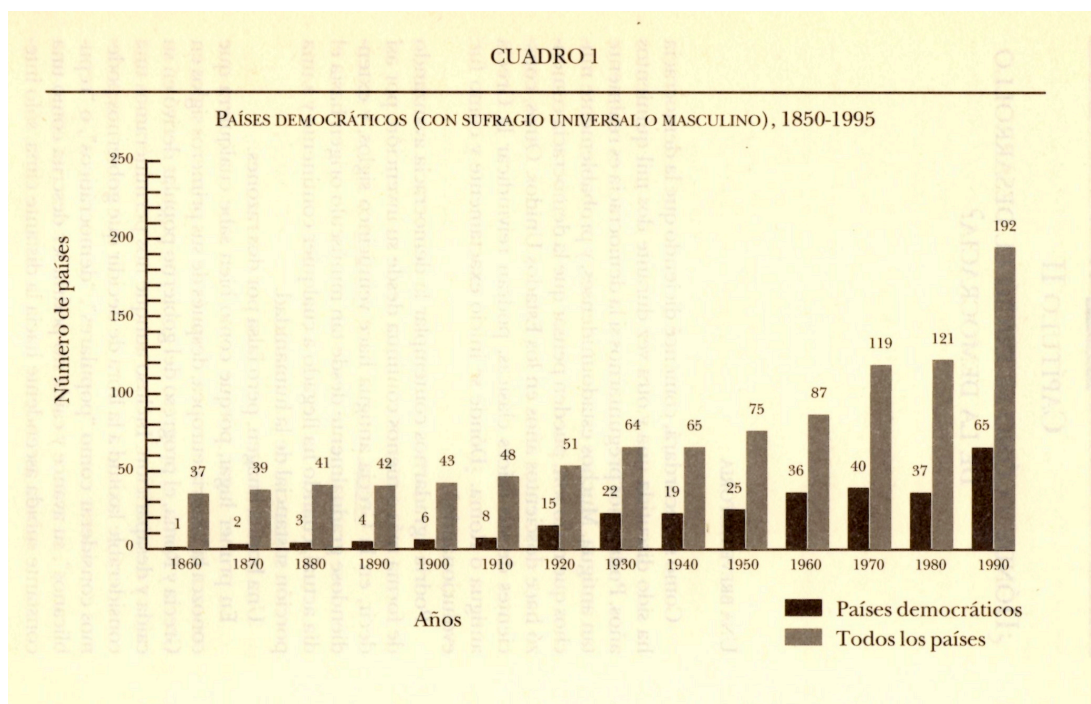
Per evidenciar amb més contundència aquest èxit, només cal que observem el següent gràfic.

³² CUCURELLA, Santiago. “La democràcia: Què és i com funciona?”. 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2001. 155. (Pòrtic Temes, 18). ISBN 84-7306-6715. Pàg. 19

³³ A.DAHL, Robert. “La democràcia y sus críticos”. 1ª. Barcelona: Ediciones Paidós, 1992. 461. (Paidós Estado y Sociedad;8). ISBN 84-7509-766-9. Pàg. 10

³⁴ <http://www.un.org/es/globalissues/democracy/index.shtml>

³⁵ A.Dahl, Robert. “La democràcia: una guía para los ciudadanos”. 1ª. Madrid: Taurus, 1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5. Pàg. 145

36

En aquesta font s’observa el progressiu creixement del que es parlava. Si ens centrem en l’any 1860 veurem com en tot el món només existia un sol país democràtic, els Estats Units d’Amèrica. Però a mesura que passen les dècades els països que es declaren com a democràtics van augmentant fins arribar relativament als nostres dies (1990) on es té constància de 65 països democràtics enfront 127 països regits per règims autoritaris o dictadures militars. Situats a data d’avui, aquest augment ha anat **progressant**.

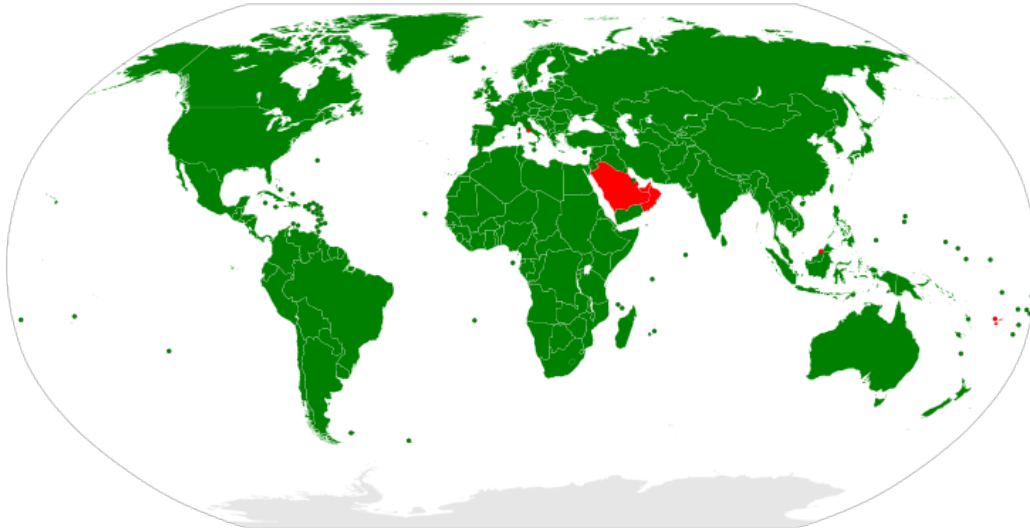
2.7.1 EXPANSIÓ TERRITORIAL

Com s’ha esmentat, d’ençà la fi de la II Guerra Mundial el nombre de països que s’autodeclaren com a democràtics es dispara. Alguns autors com Seymour M. Lipset qualifiquen aquesta expansió democràtica com a la *“tercera onada”*³⁷. Aquesta, va tenir els seus inicis al Sud d’Europa, a mitjans dels anys 70, a l’Amèrica Llatina i alguns països asiàtics com són Corea, Tailàndia i Filipines a mitjans dels anys 80, i entre els 80 i 90 arriba a l’Europa Oriental, la Unió Soviètica i a zones del Sàhara africà.

El mapa següent mostra l’auto-identificació oficial que van fer governs de tots els països del món en relació a la democràcia. El mapa data del 3 de maig del 2009:

³⁶ A.Dahl, Robert. “ La democràcia: una guía para los ciudadanos”. 1ª. Madrid: Taurus,1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5.Pàg. 144

³⁷ <http://www.cholonautas.edu.pe/modulo/upload/lipset.pdf>

38

Com s'observa el color que representa la democràcia és sense cap mena de discussió el predominant. Doncs són pocs els països que no s'autodeclaren com a democràtics. Entre aquests hi trobem: L'estat del Vaticà, Aràbia Saudita, Fiji i Brunei. Malgrat que veient el gràfic pot fer pensar que l'extensió de la democràcia avui dia és molt àmplia, molts d'aquests països que s'autoqualifiquen de democràtics com els esmentats no compleixen les condicions mínimes necessàries per rebre aquesta qualificació.

És encara relativament fàcil trobar països que, sota un **règim totalitari** que pretenen una aparença de normalitat. L'existència de limitacions a les llibertats i drets civils en general, evidencia l'absència de democràcia.

2.7.2 LA QUALITAT DEMOCRÀTICA

Donat que molts països es declaren com a democràtics però en realitat les seves pràctiques evidencien el seu totalitarisme, la revista britànica "*The Economist*" realitzà un estudi que es basava en la classificació dels diferents països avaluant el funcionament de la democràcia en cada un d'aquests països. Aquest estudi cobreix gairebé tota la població mundial i la gran majoria d'estats independents sent exclosos, però, els "microestats". L'estudi es basà en 5 categories:

- Segons el funcionament dels processos electorals
- Segons els drets civils existents
- Segons el funcionament del govern
- Segons el grau de participació ciutadana
- Segons el recolzament a la cultura política democràtica

³⁸ http://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Democracy_claims.svg

Un cop avaluades les diferents democràcies, “*The Economist*” fa una classificació segons la puntuació que hagin rebut les institucions democràtiques de cada país. Es classifiquen en:

- **Democràcia plena** (*Full democracies*): Estats que es troben entre 8 i 10 punts. Països en els que les bàsiques llibertats polítiques són **respectades**. El funcionament del govern és satisfactori. La justícia és totalment independent i s’apliquen correctament les decisions que el poder judicial hagi pres.
- **Democràcia defectuosa** (*Flawed democracy*): Hi han eleccions lliures i justes. Existeix una notable garantia del respecte cap als **principals drets civils**. Tot i així, existeixen debilitats en altres aspectes democràtics com és el funcionament del govern, la **falta de participació ciutadana** i existeix un clar **subdesenvolupament de la cultura política**. Aquests estats es troben entre 6 i 7’9 punts.
- **Règims híbrids** (*Hybrid Regime*): Entre 4 i 5’9 punts. Les eleccions pateixen substancials irregularitats que les priven de ser justes i lliures. S’accentuen els mateixos problemes que en les democràcies defectuoses. La **corrupció** acostuma a estar bastant arrelada i escampada. El poder de la llei és dèbil així com el respecte cap als drets civils.
- **Règims autoritaris** (*Authoritarian Regime*): Entre 0 i 3’9 punts. No existeix cap mena de pluralisme. Molts d’aquests estats estan governats per **dictadures**. Poden existir formalment, institucions democràtiques però no tenen cap mena de rellevància. Si hi han eleccions, aquestes no són justes ni lliures. Els mitjans de comunicació són **controlats** per grups directament vinculats amb el mateix règim. Tota mena de crítica cap al govern és **penada**. No hi ha independència judicial.

A continuació, s’adjunta una taula elaborada per la revista “*The Economist*” en la que es fa un recompte del total dels estats que han estat classificats d’acord amb les seves pràctiques polítiques:

	No. of countries	% of countries	% of world population
Full democracies	26	15.6	12.3
Flawed democracies	53	31.7	37.2
Hybrid regimes	33	19.8	14.0
Authoritarian regimes	55	32.9	36.5

39

Podem observar que malgrat l’auto identificació que van efectuar molts estats declarant-se com a democràtics, l’estudi realitzat per la revista “*The Economist*” descredita gran majoria d’aquests països com a democràcies sòlides. Un significant

³⁹ http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf

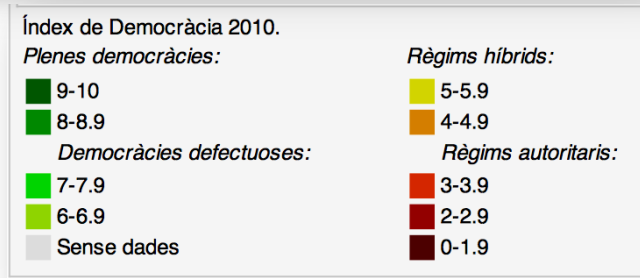
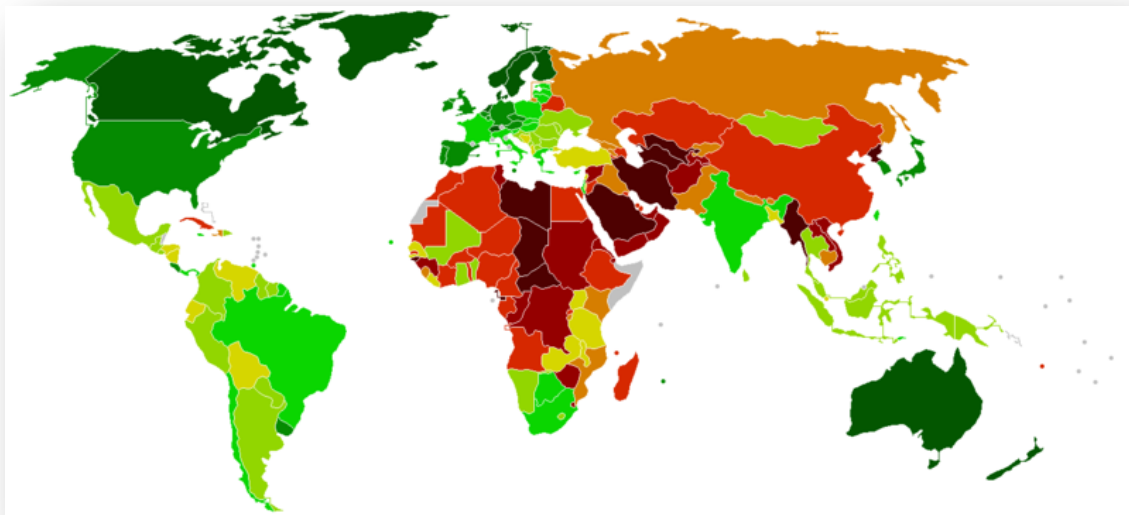

percentatge de països, concretament, el **32,9%** és classificat com a règim autoritari mentre que només un **15.6%** dels països són classificats com a democràcies plenes.

Aquestes dades evidencien que encara que els governs insisteixin en el seu caràcter democràtic com a garantia per governar queda encara avui dia, molt camí a fer. Cal canviar les coses, doncs segons les dades obtingudes per la revista *“The Economist”* un **36,5%** de la població mundial viu en països on governa un règim autoritari que priva a la ciutadania de drets i llibertats tan essencials com el dret a vot, el dret a l'autodeterminació, la llibertat d'expressió, d'associació, etc.

Un altre important percentatge de la població viu en democràcies defectuoses, un **37,2%**. Tot i que gaudeixen de drets i d'institucions democràtiques sòlides, problemes com el de la falta de participació ciutadana o el subdesenvolupament de la cultura política hi són presents. Caldria doncs, enfortir la causa democràtica i els valors de la ciutadania.

Per tenir una idea més general sobre el tema, a continuació s'adjunta un mapa en el que els diferents països del món està representats en colors segons la seva qualitat democràtica. El mapa va ser elaborat per la mateixa revista britànica *“The Economist”* l'any 2010:

40

⁴⁰ http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Democracy_Index_2010_green_and_red.svg?uselang=es

Com podem observar, els països en els que predomina una democràcia plena i sòlida són pocs i sobre tot, la gran majoria d'ells es centren a Occident. Noruega, es determina com el país més democràtic amb una puntuació de 9,80 sobre 10. Tot el contrari passa amb països localitzats al Sud i l'Est d'Àsia. El país que encapçala la cua és Corea del Nord amb una puntuació de 1,06, és sense cap dubte el país més autoritari de tot el planeta.

Si ens centrem en Espanya observarem que gaudeix d'una bona puntuació amb un 8,02. L'Estat espanyol, està considerat com a una **democràcia plena** i ocupa la 25ª posició de 167 països que han sigut avaluats. Segons la revista britànica "The Economist" els punts dèbils d'Espanya són la participació ciutadana i la cultura política ja que han estat puntuats amb un 6,11, el primer, i amb un 7,40, el segon, enfront uns grans resultats pel que fa al procés electoral (9,58), el funcionament del govern, puntuat amb un 8,21, i els drets civils puntuats amb un 9,41.

2.7.3 LA DEMOCRÀCIA, UNA CAUSA INTERNACIONAL

La democràcia s'ha convertit en una causa internacional, innumerables **partits** i **governos democràtics**, així com les **organitzacions no-governamentals** dedicades als drets humans, treballen i proveeixen recursos per **sostenir** les noves forces democràtiques que sorgeixen o bé per pressionar règims autoritaris cap a un canvi. Altres organismes internacionals com ara el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional, la OTAN i la comunitat Europea, exigeixen la consolidació d'un règim democràtic com a condició per la afiliació o per l'enviament d'ajuda. Tot i així, el simple fet de celebrar eleccions no assegura l'èxit total d'una democràcia. Està clar que els països de l'exterior poden ajudar, però les bases i les institucions que requereix la democràcia han de tenir lloc des de dins.

Però de la mateixa manera que la idea de democràcia es va consolidant globalment, van apareixent contradiccions que cal anar corregint en el dia a dia de l'evolució democràtica d'un país. Fins a quin punt els mercats financers tenen poder sobre les institucions democràtiques? Existeix realment una vertadera separació de poders? Assegura l'actual model democràtic la participació directa dels ciutadans en els assumptes públics? S'ha arribat a un nivell satisfactori dels valors democràtics? Aquestes, són preguntes que ens porten a qüestionar-nos l'efectivitat de la democràcia o bé, de quina manera s'aplica la teoria democràtica en el dia a dia.

Els sistemes polítics troben la seva raó de ser en el context social al que es refereixen i, per tant, estan directament vinculats als canvis que es van produint al seu entorn. Per aquest motiu, qualsevol sistema polític i, en especial el sistema democràtic, ha de validar i per tant, adaptar, els seus valors i garanties democràtiques davant l'evolució dels aspectes socials, econòmics i de qualsevol altra naturalesa que es produeixen a la societat i combatre així, l'aparició de les insuficiències i les dificultats que entrebanquen el funcionament de la democràcia.

2.8 LES DINÀMIQUES ANTIDEMOCRÀTIQUES

El desenvolupament de la democràcia en els diferents països ha anat traient a la llum les dificultats, les insuficiències i les contradiccions de la nostra pròpia democràcia.

Avui dia, tot i que la democràcia sigui el sistema de govern més estès en tot el món, s'ha deixat ben clar que la pràctica d'algunes activitats pròpies de les institucions democràtiques i dels models econòmics existents atempten directament contra els **principals objectius democràtics** de fer de la nostra societat, una societat en condicions d'igualtat, solidaritat, tolerància i amb un sentiment de fraternitat globalment estès.

Dit això, cal dir que en aquest apartat del treball s'exposen algunes d'aquestes pràctiques o **dinàmiques antidemocràtiques** que formen part de la nostra rutina política i econòmica i que per tant, comparteixen el dia a dia amb nosaltres i la nostra democràcia :

2.8.1 LA GLOBALITZACIÓ

El problema de l'economia globalitzada

Actualment, el funcionament de la societat es troba determinat per una economia de mercat portada als màxims extrems. Davant aquesta constatació, R. Swift afirma que *“el lliure mercat, és una força antidemocràtica”*⁴¹ ja que sota la ideologia que comporta, el mercat **marca** i decideix **qüestions fonamentals** que en una democràcia corresponen a la política, és a dir, al poble. L'economia, doncs, ha desplaçat a la política del poder per la presa de decisions que corresponen legítimament als representants de la sobirania popular.

Durant l'últim segle, la difusió del model econòmic del lliure mercat a tot el planeta ha anat impregnant poc a poc la societat així com també modelant el món polític i convertint d'aquesta manera, els ciutadans en veritables *“consumidors de política”*⁴². En altres paraules, la globalització ens ha portat a una situació crítica i molesta en la qual les decisions que afecten d'una manera vital les vides de les persones ja no són en mans de l'Estat sinó que han passat a les mans de les grans corporacions financeres i comercials internacionals sense deixar cap possibilitat a la ciutadania d'influir sobre aquestes grans organitzacions .

Com a resultat, la globalització perpetua i reproduïx la desigualtat i protegeix els privilegiats dels seus efectes.

⁴¹ SWIFT, Richard. “Democràcia i participació”. 1ª. Barcelona: Intermón Oxfam, 2003. 157. (<No-nonsense guide>; 17). ISBN. :84-8452-194-X. Pàg. 11

⁴² SWIFT, Richard. “Democràcia i participació”. 1ª. Barcelona: Intermón Oxfam, 2003. 157. (<No-nonsense guide>; 17). ISBN. :84-8452-194-X. Pàg. 11

Què està en joc?

Com ja hem dit, amb la globalització el poder polític ja no decideix res seriós. El poder real és a les mateixes mans que orienten la marxa dels mercats, “perquè la nova economia globalitzada escapa al control de tots els estats.”⁴³

En aquest sentit, Edmund Burke a *Reflexions sobre la revolució Francesa*, ja insistia en la necessitat d’aplicar límits a la llibertat ja que com molt bé diu ell “la llibertat sense límits dels uns és la submissió dels altres”⁴⁴. Però perquè remuntar-nos al segle XVIII si no existia el concepte de globalització? Doncs perquè aquesta definició seria totalment equiparable al nostre problema com a europeus avui dia. La llibertat absoluta dels capitals inicia la servitud dels ciutadans i és que “si es suprimeixen els controls a les grans corporacions no és que els donis llibertat, sinó que els concedeixes un poder il·limitat sobre tu mateix”,⁴⁵ afirma Tzvetan Todorov.

Resumint, vivim en uns temps que, influïts per l’economia globalitzada i el domini dels mercats sobre els governs, la idea d’interès col·lectiu tendeix a desaparèixer i amb ella **l’estat de benestar** europeu com a única possibilitat perquè la UE torni a ser competitiva. Sobre aquesta qüestió, Mayor Zaragoza afirma : “la globalització no té en compte el requeriments educatius, democràtics, de desenvolupament social, de la igualtat de gènere i l’accés als mínims requisits d’una vida digne...”.⁴⁶ Davant d’aquesta situació, la **feblesa de la participació ciutadana** és evident, i per tant, és en aquestes situacions quan resulta imprescindible posar en marxa els mecanismes necessaris per a recuperar els valors i garanties democràtiques que portin una reforma del sistema que reforci aquest valors i garanties davant d’agressions com les que estem vivint i viurem si no es retorna el poder polític a qui legítimament correspon.

2.8.2 CRISIS DE REPRESENTACIÓ:

Entre els defensors de la democràcia preval l’aposta per una democràcia **plenament representativa** doncs el grau de representativitat del sistema determina la capacitat de la ciutadania i la seva participació en els assumptes públics. Tot això depèn no només del grau de participació dels ciutadans sinó que també de la implicació dels representants i del sistema per la seva elecció.

Grau d’implicació dels representants

Sovint els càrrecs electes obliden que el mandat els ha estat atorgat per la ciutadania i es limiten a seguir les instruccions del partit al que pertanyen allunyant-se així de l’autèntica voluntat popular. D’aquesta manera els partits es converteixen en els

⁴³ TODOROV, Tzevetan “La Contra: Elogi de la Moderació”. La Vanguardia. 2012, nº 46.797. Pàg. 56

⁴⁴ TODOROV, Tzevetan “La Contra: Elogi de la Moderació”. La Vanguardia. 2012, nº 46.797. Pàg. 56

⁴⁵ TODOROV, Tzevetan “La Contra: Elogi de la Moderació”. La Vanguardia. 2012, nº 46.797. Pàg. 56

⁴⁶ SAMPEDRO, José Luis. MAYOR, Federico. GARZÓN, Baltasar. TORRES, Juan. MARTÍNEZ I CASTELLS, Àngels. ARTAL, Rosa María. ESCOLAR, Ignacio. MARTÍNEZ, Carlos. LÓPEZ, Javier. PÉREZ, Javier. LUCÍA, Lourdes. “Reacciona”. 1ª. Madrid: Aguilar, 2011. 169. ISBN: 978-84-0310200-2. Pàg. 34

autèntics gestors de la vida pública i apareix el que es coneix com a “**partitocràcia**” (excessiva influència dels partits en la vida política d’un estat). En aquest cas, els representants prenen decisions segons les instruccions del partit al que pertanyen, que no permet la llibertat de vot.

Un altre qüestió, és la d’establir un **marc legal** dels representants que els permeti la seva dedicació a les funcions que tenen encomanades amb total autonomia i desvinculats de qualsevol mena d’interessos. Per exemple, la limitació del temps en els càrrecs públics, del règim salarial, etc.

Sistema d’elecció dels representants

L’elecció dels representants en l’estat democràtic, s’estableix mitjançant la Constitució o la Llei electoral corresponent per la que es fixa, entre altres aspectes, la forma d’exercir el dret de vot i la manera d’executar el recompte dels vots. Òbviament les fórmules de recompte de vots determinaran “*el grau de proporcionalitat o de manca de proporcionalitat que hi ha entre el nombre de vots i els escons obtinguts per cada força política*”⁴⁷.

El sistema electoral determinarà també, el grau de representació dels ciutadans en les institucions. Per això, un dels aspectes que actualment està en debat en el nostre país sobre aquesta qüestió és la inclusió del sistema de **llistes obertes** o **tancades** que cada una d’elles comporta les conseqüències corresponents.

	LLISTES TANCADES	LLISTES OBERTES
PROS	Afavoreixen l’estructura organitzativa del partit	-S’afavoreix la competència entre els membres del mateix partit. -Relació més directe entre elector i representant
CONTRES	Restringeixen les preferències dels electors	-Major protagonisme dels líders -Risc de l’intercanvi extraoficial de favors per augmentar el recolzament electoral (clientelisme polític)

Font: Elaboració pròpia

En funció del sistema electoral que s’estableixi, es pot configurar el caràcter més o menys representatiu del vot dels ciutadans. Citant Federico Mayor Zaragoza, depèn del sistema electoral que es formi “*democràcies fràgils, formals, partidistes amb una escassa participació social, fins al punt d’acceptar-se representacions parlamentàries amb un índex de votació inferior al 15-20%*”⁴⁸

⁴⁷ CUCURELLA, Santiago. “La democràcia: Què és i com funciona?”. 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2001. 155. (Pòrtic Temes, 18). ISBN 84-7306-6715. Pàg. 19

⁴⁸ SAMPEDRO, José Luis. MAYOR, Federico. GARZÓN, Baltasar. TORRES, Juan. MARTÍNEZ I CASTELLS, Àngels. ARTAL, Rosa María. ESCOLAR, Ignacio. MARTÍNEZ, Carlos. LÓPEZ, Javier. PÉREZ, Javier. LUCÍA, Lourdes. “Reacciona”. 1ª. Madrid: Aguilar, 2011. 169. ISBN: 978-84-0310200-2. Pàg. 34

2.8.3 INFORMACIÓ I OPINIÓ

Sovint es diu que vivim en la **societat de la informació**. Aquesta afirmació ja es deia a mitjans del s. XX quan tots els mitjans escrits i audiovisuals donaven coneixement dels esdeveniments que succeïen en qualsevol indret del món. A més, la publicació d'edicions especialitzades posaven a l'abast de tothom informacions i reflexions sobre qualsevol assumpte d'actualitat. Aquesta situació ha anat progressant amb un ritme de vertigen fins arribar a la situació actual en el que, amb l'aparició de la xarxa d'**internet**, en qualsevol de les seves vessants, ha significat l'eliminació de barreres per accedir a la informació i, encara més, a la comunicació entre la gent.

És evident que la informació, que s'ha inclòs com un **dret necessari** per a la democràcia, és un instrument cabdal per a la participació ciutadana i, molt especialment, per a l'exercici del **dret de sufragi** en la democràcia representativa. En conseqüència, si donem per cert el que s'acaba de dir respecte la situació actual envers l'accés a la informació hauríem d'afirmar que, en aquest aspecte, el nostre sistema democràtic es troba en plena forma. Ara bé, malgrat aquesta aparença, cal fer alguns aclariments a aquest optimisme inicial.

La informació és necessària per a la presa de decisions de manera **responsable** i amb **coneixement de causa**. La informació es troba en el pas previ de l'opinió, una persona opina en funció de la informació a la que ha tingut accés. Així, els divulgadors de la informació adquireixen una enorme responsabilitat en relació com donen aquesta informació i, si és el cas, com l'avaluen. Sorpren, doncs, que si veiem diferents mitjans de comunicació divulgant una mateixa informació, aquesta varia d'un a l'altre, oferint versions diferents d'un mateix fet. Això ens porta a pensar que els mitjans de comunicació més poderosos "tendeixen a informar sinó a **crear opinió**", cosa ben diferent.

La creació d'opinió sense més, té un efecte **pervers** en el sentit que el lector-oient es dóna per informat i sols es queda amb l'opinió. És per això que sovint es qualifica als mitjans de comunicació com el **quart poder** del sistema democràtic. Un poder que resulta força estrany a aquest sistema ja que ni és elegit ni representa a ningú més que els interessos dels seus editors.

Potser hauríem de canviar l'afirmació amb la que començàvem "vivim en la societat de la informació" per la de "vivim en la societat de la opinió" una societat en que tothom participa en converses i tertúlies dient la "seva opinió" sense haver accedit prèviament a la informació necessària per la formació d'aquesta. És així com els mitjans de comunicació es converteixen en un autèntic poder que pot arribar a influir la presa de decisions democràtiques en benefici dels propis interessos.

2. FASE EXPERIMENTAL

INTRODUCCIÓ

Per realitzar la fase experimental s'han fet tres estudis diferents amb l'objectiu principal d'aproximar-se al punt de vista que sobre el model democràtic tenen els protagonistes de la política de l'Estat: els polítics i la ciutadania. Els estudis que engloba la fase experimental són:

- 1- La visió de la classe política: **entrevistes**. Per a la seva realització s'ha contactat amb 10 polítics de diferents tendències i ideologies. A tots ells se'ls ha sotmès a les mateixes preguntes. Una vegada recollida tota la informació, s'han realitzat unes taules comparatives amb les diferents respostes per tal de sintetitzar la seva visió sobre el tema en qüestió. Finalment, s'han extret tot un seguit de conclusions.
- 2- Percepció ciutadana: realització d'**enquestes**. Per a la seva elaboració s'han formulat enquestes a un conjunt de 500 persones amb l'objectiu de conèixer l'estat d'opinió, satisfacció i participació de la ciutadania. Posteriorment a la informació recollida, s'han realitzat gràfics i taules de dades que sintetitzen totes les respostes obtingudes. Finalment, s'ha fet un comentari per cada pregunta.
- 3- Propostes per a la regeneració democràtica. Per complementar els dos últims estudis s'han formulat 8 **propostes** a partir de tota la informació obtinguda amb l'objectiu de millorar el sistema democràtic espanyol i d'aquesta manera acabar amb les seves imperfeccions.

A continuació detallem cadascun dels tres estudis:

3.1 LA VISIÓ DE LA CLASSE POLÍTICA: ENTREVISTES DE CAMP

La classe política és un element clau en el funcionament de les democràcies contemporànies ja que són ells els que s'encarreguen de representar la veu dels ciutadans enfront les diverses institucions democràtiques. Per tant, els ciutadans, deleguem el nostre vot a aquest col·lectiu que assumeix el deure de defensar l'interès públic i dels ciutadans que els han elegit, d'acord amb els programes electorals de les seves candidatures.

En aquest sentit, per tal de contrastar aquest punt de partida s'ha entrevistat a persones directament vinculades amb la política activa a fi de conèixer les seves conviccions i propostes de millora entorn la situació de crisi democràtica actual. Així doncs, es va sol·licitar audiència a representants dels diferents partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya i amb experiència de govern per tal de conèixer les diverses visions que existeixen en el camp de la política i així, plasmar el seu ideari.

La mostra de polítics entrevistats és de 10 representants. A continuació s'exposen els seus noms:

- **Sr. Xavier Trias i Vidal de Llobetera**, Alcalde de Barcelona (CIU).
- **Sr. Joan Serra i Barceló**, militant d'Iniciativa per Catalunya verds (ICV).
- **Sr. Alberto Fernández Díaz**, President del Grup Municipal del Partit Popular de Catalunya (PPC) a l'Ajuntament de Barcelona.
- **Sra. Assumpta Escarp i Gibert**, Regidora pel grup municipal socialista de l'Ajuntament de Barcelona (PSC).
- **Sr. Jordi Portabella i Calvete**, Regidor de l'Ajuntament de Barcelona pel Grup d'Esquerra Republicana (ERC).
- **Sr. Antonio Balmón Arévalo**, Alcalde de Cornellà de Llobregat (PSC).
- **Sr. Joan Coscubiela i Conesa**, diputat al Congrés dels diputats pel grup ICV-EUiA.
- **Sr. José Antonio i Roquet**, diputat del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya (PPC).
- **Sr. Manel Ripoll i Puertas**, Alcalde de Corbera de Llobregat (CIU)
- **Sr. José Luís Haro**, doctorant en ciències polítiques i militant del PSC

3.1.1 OBJECTIUS

- Conèixer la visió de la classe política en relació l'estat actual de la democràcia, considerant si aquesta assegura la participació directa de la ciutadania i si es respecten els seus pilars bàsics des de les institucions públiques.
- Copsar la seva idea de polític model.
- Conèixer les propostes que formulen per a la regeneració democràtica.
- Contrastar les diferents visions que existeixen en el camp de la política.
- Contrastar la visió de la classe política amb la resta de la ciutadania

3.1.2 L'ENTREVISTA

Per tal d'aconseguir una visió objectiva entorn el tema, es va establir un guió comú per a totes les entrevistes de manera que els entrevistats havien de respondre a les mateixes preguntes i d'aquesta manera, possibilitar la posterior comparació de les opinions dels diferents representants de les agrupacions polítiques. Cal contemplar però, que en algunes entrevistes no es disposava del temps necessari per la seva contesta total, fet que va obligar a prescindir d'algunes preguntes.

A continuació es pot observar el guió descrit:

ENTREVISTA ALS POLÍTICS

APARTAT 1: ELS VALORS DE LA CIUTADANIA

En l'antiga Grècia, la democràcia es basava en un sistema participatiu i directe dels ciutadans. Actualment, les qüestions demogràfiques no ens permeten actuar d'aquella manera.

1. Creu que el nostre model democràtic actual assegura la participació directa de la ciutadania en els assumptes públics ?
2. Com es podria millorar la participació de la ciutadania en els assumptes públics?
3. Per a vostè, quins són els principals fonaments i valors sobre els quals s'ha de sostenir la nostra democràcia?
4. Creu que s'ha arribat a un nivell satisfactori dels valors democràtics a Espanya, en general, i a Catalunya, en particular?
5. Creu que hauríem d'adequar aquests valors a l'evolució dels temps? Com ho veu?

APARTAT 2: LA DIVISIÓ DE PODERS

Les democràcies contemporànies es basen en la divisió de poders ja sigui per evitar o corregir desviacions que puguin malmetre el funcionament del sistema democràtic:

1. Com veu l'equilibri de poders en el nostre sistema democràtic?
2. Creu que en el sistema democràtic espanyol està prou consolidada la necessària independència dels 3 poders (executiu, legislatiu i judicial)?
3. Què opina dels que pensen que realment no hi ha separació de poders quan: hi ha majories parlamentàries; quan són els partits polítics els que escullen, segons els seus interessos, els membres dels màxims òrgans del poder judicial; quan s'està dient que en el poder judicial no hi ha hagut una autèntica renovació des del franquisme...
4. Faria alguna proposta al respecte?

APARTAT 3: ELS ASPECTES ECONÒMICS

Actualment, els aspectes econòmics regeixen la política del planeta. Ho fan amb tanta intensitat que hem arribat a una situació en la que s'anul·la el poder polític dels estats i es governa des dels mercats. Per tant, el criteri econòmic preval sobre tots els demés fins el punt de deixar sense efecte els principis de l'Estat democràtic

1. Què en pensa d'aquesta situació?
2. Faria alguna proposta per corregir-ho ?
3. Amb l'alliberament total dels mercats i del moviment de capitals, no han perdut els estats i els ciutadans poder i sobirania ?
4. Per què creu que molts ciutadans tenen la sensació que qui els governa no són els representants democràticament escollits sinó el Banc Central Europeu, el Fons Monetari Internacional (FMI), les grans multinacionals...

APARTAT 4: NOUS MOVIMENTS SOCIALS I PROCESSOS DE MILLORA

Respecte la participació ciutadana en els assumptes públics darrerament estem vivint el sorgiment d'uns moviments en els que es mostra una clara insatisfacció ciutadana cap al funcionament del sistema polític.

1. Què en pensa del moviment del 15M i els seus plantejaments de renovació democràtica? (i no em refereixo als aldarulls sinó a la posició de gran part d'intel·lectuals.)
2. Creu que cal obrir les portes de les institucions democràtiques creant nous mecanismes de participació activa dels ciutadans?

3. Pot fer alguna proposta al respecte?
4. Quins creu que són els grans errors del nostre model democràtic?
5. Què haurien de fer els polítics perquè els ciutadans els vegin com a persones que treballen per servir els ciutadans i no com a funcionaris que l'únic que pretenen és assegurar-se un estatus, poder, ... ?

3.1.3 SÍNTESI I COMENTARI DE LA VISIÓ POLÍTICA

A continuació s'exposen les respostes dels diferents representants anteriorment descrits seguint l'estructura del guió⁴⁹:

⁴⁹ Si es desitja veure la transcripció completa de totes les entrevistes les trobareu a l'apartat d'entrevistes, inclòs a l'annex, pàg.15

APARTAT 1: ELS VALORS DE LA CIUTADANIA

PARTITS POLÍTICS	ENTREVISTATS	RESPOSTES
<p style="text-align: center;">Convergència i Unió (CIU)</p>	<p style="text-align: center;">Manel Ripoll i Puertas</p>	<p>Creu que la participació directa dels ciutadans s'assegura mitjançant els partits polítics. Pel que fa els valors democràtics, destaca, a banda dels clàssics, el valor social dels recursos econòmics en funció d'on es destinen el nivell dels quals no és mai satisfactori doncs s'ha d'anar actualitzant.</p>
	<p style="text-align: center;">Xavier Trias i Vidal de Llobetera</p>	<p>Pel que fa la participació directa de la ciutadania, distingeix entre l'àmbit municipal i l'àmbit estatal. Per millorar-la, proposa una major presència de les consultes populars i per les eleccions, el sistema de segona volta. Destaca la llibertat i la solidaritat com els principals valors democràtics respecte els quals s'ha arribat a un nivell satisfactori, sempre millorable.</p>
<p style="text-align: center;">Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)</p>	<p style="text-align: center;">Jordi Portabella i Calvete</p>	<p>Diferencia tres aspectes en la participació ciutadana: 1) El procés de votació, que és universal. 2) la participació en la presa de decisions (més pròpia de l'àmbit municipal). 3) la codecisió. Es mostra partidari de les consultes ciutadanes. Destaca el sufragi universal i la igualtat de drets de les persones com a valors democràtics universals. Remarca que a Espanya no s'ha arribat a un nivell satisfactori fruit d'una complexa transició.</p>
<p style="text-align: center;">Iniciativa per Catalunya verds (ICV)</p>	<p style="text-align: center;">Joan Coscubiela i Conesa</p>	<p>Afirma que calen contrapesos socials amb fortalesa representativa, sistemes electorals oberts que combinin el dret al vot amb llistes obertes. En el nostre país es dona una debilitat democràtica com a conseqüència que en els últims tres segles els períodes de democràcia han estat molt breus.</p>
	<p style="text-align: center;">Joan Serra i Barceló</p>	<p>Opina que en els darrers anys s'ha avançat molt en la participació ciutadana en especial, al món municipal. Dóna crèdit a una major transparència a l'acció política i l'aprofitament de les noves tecnologies per fer un pas endavant.</p>

Partit Socialista de Catalunya (PSC)	Antonio Balmón Arévalo	Posa èmfasi al compromís i la implicació social ja que la participació només es pot millorar des d'aquest sentit. Cita l' exemplaritat de la gent que té un càrrec públic com a un fonament bàsic de la democràcia. Creu que, evidentment, els temps canvien però que valors com l' ètica , el diàleg , la presa de decisions i la conducta no poden canviar.
	Assumpta Escarp i Gibert	Creu que l'estructura de partits és un bon sistema. Posa èmfasi per una banda a la importància que la classe política estigui disposada a posar a debat la construcció de les decisions i que per l'altra banda la ciutadania adquireixi la responsabilitat d'involucrar-se . Proposa un sistema de llistes obertes, d'elecció directa ja que així, hom s'espavila a defensar els interessos de la gent i no del seu partit.
	José Luís Haro	Afirma que, actualment, hi ha mecanisme per participar però no tan intensos com ho haurien de ser. Fet que es podria millorar generant cultura democràtica perquè la gent exigeixi i vulgui participar. Defineix la democràcia com un procés , és a dir, un mecanisme de desenvolupament fonamentat en la seva actualització contínua ja que es va adaptant als interessos de cada generació
Partit Popular de Catalunya (PPC)	Alberto Fernández Díaz	Exposa que la garantia de participació directa es dona a través de les urnes , sempre millorable amb l'aplicació puntual de consultes populars de qüestions de cabdal importància. A més a més, de la llibertat , la pluralitat , el respecte i el reconeixement de drets , cita el valor de la família com a nucli de cohesió social i de solidaritat intergeneracional .
	José A. Coto Roquet	Afirma que la participació està assegurada amb el fet que hi hagin eleccions cada quatre anys. Remarca però, la necessitat d'augmentar la cultura política i democràtica de la ciutadania tot i tenir una percepció de sentiment democràtic notablement estesa.

APARTAT 2: LA DIVISIÓ DE PODERS

PARTITS POLÍTICS	ENTREVISTATS	RESPOSTES
Convergència i Unió (CIU)	Manel Ripoll i Puertas	Creu que els òrgans judicials haurien de ser independents i no ho són sinó que són partidistes a causa de l'existència de majories parlamentàries . Com a millora, proposa que siguin els mateixos òrgans judicials els que decideixin els membres dels seus òrgans de govern i sotmesos a un període de temps determinat.
	Xavier Trias i Vidal de Llobetera	Mostra decepció enfront la situació actual de l'equilibri de poders, en especial, pel que fa la Justícia la qual creu que està molt polititzada. Com a solució proposa que els membres de l'òrgan judicial siguin nomenats per consens, pel seu reconeixement científic , no polític .
Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)	Jordi Portabella i Calvete	Sobre l'equilibri de poders diu que encara hi ha unes barreges polítiques i unes ingerències sorprenents de l' Església sobre el poder executiu. Com a proposta per la independència dels poders judicials destaca l'establiment d'un sistema " meritocràtic " de manera que accedeixin als llocs més rellevants aquelles persones que estiguin capacitades per assumir el càrrec.
Iniciativa per Catalunya verds (ICV)	Joan Coscubiela i Conesa	Creu que l'equilibri de poders dins d'Espanya es respecta des d'una perspectiva teòrica però a la pràctica l'incompliment d'aquesta separació malmet els pilars de la democràcia. Planteja com a solució: dificultar les majories absolutes , complir les funcions de control del legislatiu, és a dir, que aquest no estigui sotmès a les majories. Per l'acompliment d'aquestes reformes només cal " voluntat política de deixar-se controlar ".
	Joan Serra i Barceló	Afirma que l'equilibri de poders és deficient . Descriu a la Justícia com a " l'ovella negra del sistema " ja que no s'ha adequat, no ha fet el pas de la remodelació democràtica . La seva proposta passa per reformar el Poder Judicial, reformant el sistema de nomenament i allunyar-lo de les batalles polítiques.

Partit Socialista de Catalunya (PSC)	Antonio Balmón Arévalo	Creu que el Poder Judicial és quelcom que s'ha de tronar a configurar en el sentit que s'han de modificar conductes i extremar filtres ja que aquest està clarament influenciat per altres poders i ideologies no corresponents.
	Assumpta Escarp i Gibert	Afirma que la creixent politització del poder judicial malmet de forma severa la independència del legislatiu i el judicial. A banda d'això, remarca que la majoria absoluta, encara que doni estabilitat de govern, no és bona ja que desapareix la riquesa de la diversitat i impossibilita que els projectes siguin més compartits .
	José Luís Haro	Observa la falta de separació de poders. És partidari d'una redirecció urgent ja que institucions com ara, el Tribunal Constitucional no estan funcionant com haurien. Incideix sobre el fet que els partits polítics han fet una utilització partidista d'institucions que haurien de ser totalment neutres. Creu que no és una qüestió que respon al mal funcionament de les institucions sinó que és una qüestió moral que es basa en que els polítics i la gent assumeixin la seva responsabilitat complint amb les seves tasques i obligacions.
Partit Popular de Catalunya (PPC)	Alberto Fernández Díaz	No dubta en afirmar que existeix una separació de poders formal. És clar que s'ha renovat el Poder Judicial des del franquisme però aquest pateix una excessiva politització. Com a solució proposa un acord d'Estat entre les formacions polítiques per tal de garantir la imparcialitat , la professionalitat i una lliure decisió dels òrgans judicials des d'estrictes criteris professionals i de qualitat.
	José A. Coto Roquet	Creu amb certesa que hi ha un bon sistema d'elecció dels jutges i per tant, no és per decisió política que s'escullen els jutges sinó que és en funció de les capacitats . Un fet a millorar és el Senat que no té una funció clara amb la qual cosa es percep com un òrgan poc útil.

Font: Elaboració pròpia

APARTAT 3: ELS ASPECTES ECONÒMICS

PARTITS POLÍTICS	ENTREVISTATS	RESPOSTES
Convergència i Unió (CIU)	Manel Ripoll i Puertas	La prevalença dels aspectes econòmics sobre la política atempta contra la capacitat de decidir fent que els ciutadans i els estats perdin sobirania i generant així, una clara desafecció envers la classe política.
	Xavier Trias i Vidal de Llobetera	Destaca que la supremacia del poder econòmic sobre el poder polític s'origina perquè no hi ha una autoritat política que mani que sigui capaç de regular aquesta qüestió. Creu que els estats han de perdre sobirania enfront la U.E per tal que aquesta esdevingui un govern fort i estable.
Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)	Jordi Portabella i Calvete	Pensa que, efectivament, els aspectes econòmics regeixen la vida política i proposa l'aplicació de la taxa "Tobin" per delimitar la capacitat d'especular així com que els mercats haurien d'estar més regulats. Creu que s'ha perdut sobirania enfront els grans lobbys de pressió de caràcter transversal i transnacional .
Iniciativa per Catalunya verds (ICV)	Joan Coscubiela i Conesa	Afirma que sense democràcia econòmica no hi ha democràcia política. Cal construir espais polítics globals i reforçar la Unió Europea amb suficient poder polític per controlar la situació.
	Joan Serra i Barceló	Troba inacceptable que el poder econòmic faci anar l'economia mundial de la manera que interessa, només per la lògica de la rendibilitat . Proposa el restabliment de la taxa "Tobin" i la construcció d'una Europa social .

Partit Socialista de Catalunya (PSC)	Antonio Balmón Arévalo	Davant la situació proposa recuperar la política i per fer-ho cal recuperar una vella proposta que són els “ <i>Estats Units d’Europa</i> ” amb polítics que mantinguin solidesa i coratge per replantejar aquest camí.
	Assumpta Escarp i Gibert	Creu que s’ha de tornar a reivindicar la política sobre l’economia. És evident que s’han deixat les grans decisions en mans d’uns poders econòmics que no han estat escollits i que, de fet, no s’ha tingut ni la oportunitat de fer-ho.
	José Luís Haro	Destaca que el poder econòmic és un poder polític i que com a tal, necessita control social per tal d’evitar que governs que han estat democràticament escollits perdin sobirania .
Partit Popular de Catalunya (PPC)	Alberto Fernández Díaz	Respecte la situació es mostra a favor del restabliment de la taxa “Tobin” ja que garanteix llibertats i drets a la ciutadania i als estats al restringir la capacitat de manipular pròpia dels especuladors .
	José A. Coto Roquet	És conscient que la política és regida per l’economia i que com a conseqüència els estats han perdut sobirania però destaca que en el cas d’Espanya, aquest fet ha vingut propiciat per una mala gestió del diner públic i per una despesa desorbitada que s’ha produït sense cap mena de control.

Font: Elaboració pròpia

APARTAT 4: NOUS MOVIMENTS SOCIALS I PROCESSOS DE MILLORA

PARTITS POLÍTICS	ENTREVISTATS	RESPOSTES
Convergència i Unió (CIU)	Manel Ripoll i Puertas	Respecte el 15-M mostra el seu acord amb moltes de les propostes que es formulen si bé la manca d'un lideratge identificat fa que moltes coses no es puguin debatre amb ningú restant efectivitat al moviment. Per millorar la imatge de la classe política, destaca la necessitat de valors com en són la proximitat i la capacitat de convenciment .
	Xavier Trias i Vidal de Llobetera	Defineix al 15-M i altres moviments socials com a generadors de consciència social . Tot i així, critica la falta d'implicació amb el sistema de democràcia representativa al no organitzar un partit i presentar-se a les eleccions.
Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)	Jordi Portabella i Calvete	Percep els moviments socials com un factor positiu ja que plantegen situacions greus. Si bé, afirma que cal presentar propostes i alternatives per fer-les possible . Destaca que el valor de la participació és molt alt i que ha de venir acompanyat del compromís de conèixer bé els temes i no fer aproximacions banals. Concep comissions de coparticipació i codecisió per millorar la participació en l'àmbit polític.
Iniciativa per Catalunya verds (ICV)	Joan Coscubiela i Conesa	Afirma que el més interessant del moviment 15-M és que en algunes ocasions es pot arribar a trencar el bloqueig dels grans mitjans de comunicació de masses i de la seva dictadura comunicativa . Marca tres grans errors del nostre model democràtic, en primer lloc, tenir concepció de la democràcia restringida , en segon lloc concebre la democràcia com un espai de participació de les institucions i en tercer lloc, no entendre que la societat ha canviat i que perquè la democràcia sigui útil ha d'ampliar el seu espai d'intervenció .

	Joan Serra i Barceló	Valora el 15-M com un moviment positiu i espontani de participació que critica el sistema i que evidencia la necessitat d'una transició de canvi en el sistema. Honestetat, feina i transparència han de ser els valors dels "nous" polítics. Acaba per destacar que la política no pot ser una professió .
Partit Socialista de Catalunya (PSC)	Antonio Balmón Arévalo	Destaca la frivolitat i la vanitat amb la que es transmeten els mitjans de comunicació com un dels grans errors del model democràtic. Critica la falta de constància del 15-M, és a dir, el seu caràcter espontani.
	Assumpta Escarp i Gibert	La creença que els partits polítics ho són tot, que la participació només s'ha de fer a través d'ells ho defineix com un gran error ja que hi ha altres formes de participar , d' obrir i de transparentar . Creu que s'ha de fer conjunta la decisió.
	José Luís Haro	Defineix el 15-M com un moviment que exigeix una democràcia real , és a dir, un moviment que exigeix que es respectin les garanties dels estats de dret i que es posi a la pràctica tot allò que està escrit i aprovat per tots. Com a mesura proposa una regeneració de la cultura democràtica dels ciutadans que es potenciï a través de l'educació .
Partit Popular de Catalunya (PPC)	Alberto Fernández Díaz	⁵⁰
	José A. Coto Roquet	Respecte el 15-M és partidari que es presentin a unes eleccions per tal d'aprovar les seves propostes. Es mostra satisfet amb la democràcia actual no li troba errors significants però per creu que es bo que els programes polítics es compleixin, que hi hagin limitacions de mandats .

Font: Elaboració pròpia

⁵⁰ Per qüestió de temps, a l'entrevista realitzada no es tracta aquest apartat

3.1.4 CONCLUSIONS

Després d'haver realitzat les entrevistes s'ha arribat a conèixer la visió de la classe política i en especial, les diferents visions dels principals partits polítics de Catalunya. Com és obvi, s'han trobat diferents concepcions en cada un dels apartats de l'entrevista però tot i així, cal destacar que en certs aspectes els partits i per tant, els seus representants comparteixen raonaments. En aquest sentit podem classificar les conclusions obtingudes en dos grups. Trobem:

Raonaments en comú:

- Des de totes les agrupacions polítiques es destaquen com a valors democràtics la **igualtat**, el **reconeixement de drets**, la **pluralitat**, la **solidaritat** i la **llibertat**. Cal destacar però que certs sectors de l'esquerra destaquen una **debilitat democràtica** en el conjunt del país fruit d'una complexa transició i com a conseqüència d'una falta de **tradició democràtica** en els darrers segles.
- Tots els entrevistats estan d'acord en que la divisió de poders està **formalment** instituïda en la Constitució, una altra cosa és la qüestió de com es manifesta aquesta divisió de poders i l'equilibri entre ells a la pràctica. També hi ha acord en que el **poder Judicial** està **excessivament polititzat** si bé, cada un dels sectors ho valora amb diferents graus d'intensitat així com la necessitat de procedir a la seva **renovació**.
- Les **majories absolutes** tenen un efecte **perjudicial** per l'equilibri de la divisió poders, van en detriment de la **pluralitat** d'opinions per la presa de decisions.
- Cal reforçar el **poder polític d'Europa** creant un govern **fort i estable** amb capacitat suficient per fer front als poders econòmics, regulant-los per tal de tornar la **sobirania política** a qui correspon.
- La **bona imatge** dels polítics depèn del grau de **proximitat** i **transparència** que poden transmetre als ciutadans. En aquest aspecte, es destaca per algun dels entrevistats la idoneïtat del sistema de **llistes obertes** que permetin el contacte directe i el rendiment de comptes amb els càrrecs electes.

Divergències:

- Des dels sectors més conservadors es creu que per mitjà del **sistema de partits** i l'existència d'unes **eleccions**, la participació directa de la ciutadania està assegurada. Les altres formacions polítiques si bé defensen el sistema de partits creuen que aquests han de ser un **punt de trobada** i de **debat** per la **formació de propostes polítiques** i a més, són partidàries de **crear i reforçar** els **mecanismes de participació** basant-se en la utilització de les **noves tecnologies** i en l'augment de la **cultura política** entre la població.

- Els representants de les forces progressistes aprofundeixen en la necessitat de **reforma** del poder Judicial en el sentit de fer-lo més **professional** i **rigorós** i eliminar qualsevol ingerència política sobre el seu funcionament.
- Des de les forces progressistes es valora positivament l'existència dels moviments socials en el sentit que evidencien les **mancances** del sistema democràtic i **estimulen la implicació** ciutadana. Algun d'ells però, observa la **manca de lideratge** d'aquests moviments així com la falta de **constància** i **compromís** per tirar endavant les propostes que formulen. Altres en canvi, creuen que aquests moviments són motors per la **transformació** que requereix el nostre sistema democràtic.

Des de l'òptica més conservadora es critica la **organització** d'aquests moviments incapaços de participar en unes eleccions.

3.2 PERCEPCIÓ CIUTADANA: REALITZACIÓ D'ENQUESTES

Un dels objectius per aquest treball és, entre d'altres, aproximar-se al grau de participació i satisfacció ciutadana envers el model democràtic espanyol. Per copsar doncs, l'actitud i la opinió de la ciutadania, s'han efectuat enquestes en les que es formulen una sèrie de preguntes relacionades amb el propòsit inicial, és a dir, obtenir una mostra sobre l'estat d'opinió de la nostra societat.

3.2.1 OBJECTIUS DE L'ENQUESTA

L'enquesta té com a objectiu principal copsar l'estat d'opinió dels enquestats sobre els aspectes bàsics del sistema democràtic i en concret sobre els següents:

- Grau d'interès de la ciutadania envers els assumptes polítics
- Copsar la voluntat i el grau de participació ciutadana envers els assumptes públics
- Aproximar-se al grau de satisfacció ciutadana envers la Constitució i el funcionament del model democràtic espanyol.
- Opinió ciutadana sobre el grau de representació i capacitat dels càrrecs electes.
- Conèixer la percepció sobre quines són les mancances i limitacions del model democràtic espanyol.
- Copsar el grau d'acceptació ciutadana envers propostes per la regeneració democràtica.

3.2.2 METODOLOGIA

Per realitzar l'enquesta es va utilitzar internet com a element divulgador. En aquest sentit, cal citar que totes i cada una de les enquestes van ser realitzades via internet i es va partir del correu electrònic i altres xarxes socials com a mitjà bàsic per la seva posterior contestació.

L'enquesta es va estructurar en quatre blocs. Trobem:

- BLOC 1: Els enquestats citen les seves dades personals (sexe, edat i si han participat en la política a qualsevol nivell. En el cas que la darrera pregunta fos afirmativa, se'ls hi pregunta en quina). S'intenta copsar el perfil de la persona enquestada.
- BLOC 2: Es pregunta sobre l'actitud de l'enquestat envers el model democràtic espanyol, és a dir, el grau de participació i satisfacció envers aquest.
- BLOC 3: Es plantegen una sèrie d'afirmacions a les quals l'enquestat ha de

respondre d'acord amb el seu criteri i per tant, la seva opinió.

- BLOC 4: Es citen un conjunt de propostes del “15-M” i del partit polític “ICV-EUiA” per a la regeneració democràtica. Els enquestats han de marcar aquelles caselles amb les quals estan d'acord.

Per tant, l'enquesta consta d'un apartat que fa referència a les dades personals dels enquestats on aquests han de determinar el seu sexe i la seva edat (bloc 1). Un cop respostes aquestes dades inicials, es citen 17 preguntes relacionades amb les qüestions de la vida política (bloc 2, bloc 3 i bloc 4) on els enquestats són preguntats per la seva opinió i satisfacció per tal de copsar el punt de vista de cada individu.

MOSTRA: L'enquesta comprèn una mostra de 500 persones, totes elles majors d'edat sense tenir en compte qüestions de caire personal com ara el sexe o l'edat i que, seguint el guió establert, van respondre a les preguntes amb garantia de privacitat i anonimat

L'enllaç per accedir a l'enquesta és el següent:

<https://docs.google.com/spreadsheet/viewform?pli=1&formkey=dDcySGdiajJMWEtWWW1SLTBaazlxLUE6MQ#gid=0>

3.2.3 L'ENQUESTA

<p>DEMOCRÀCIA A REVISIÓ: PERCEPCIÓ CIUTADANA</p> <p>OBJECTIU DE L'ENQUESTA: mesurar el grau de participació i satisfacció ciutadana envers el model polític espanyol.</p> <p>Aquesta enquesta planteja un seguit de preguntes sobre l'actitud i l'opinió dels enquestats respecte les preguntes que es formulen per tal d'obtenir una mostra sobre l'estat d'opinió de la nostra societat. Si us plau responeu a les preguntes d'acord amb les respostes que s'ofereixen:</p> <p>Us prego que feu extensiva aquesta enquesta als vostres contactes per tal d'obtenir el major nombre possible de respostes.</p> <p>Gràcies. * Required</p> <p>Marqui les seves dades personals següents:</p> <p>SEXE: *</p> <p>☐ HOME</p> <p>☐ DONA</p> <p>EDAT: *</p> <p>☐ 18-25</p> <p>☐ 26-35</p> <p>☐ 36-45</p> <p>☐ 46-55</p> <p>☐ 56-65</p> <p>☐ 66-75</p> <p>☐ 76-85</p> <p>☐ +86</p> <p>Ha participat en alguna activitat relacionada amb la política a qualsevol nivell? *</p> <p>☐ SÍ</p> <p>☐ NO</p> <p>En quina/es ?</p> <p>☐ ASSOCIACIONS DE VEÏNS</p> <p>☐ SINDICATS</p> <p>☐ ONGs</p> <p>☐ AFILIAT A ALGUN PARTIT POLÍTIC</p> <p>☐ ALTRES</p>	<p>Marqui, d'entre les opcions, la seva actitud d'acord amb les afirmacions següents:</p> <p>1. Interès pels assumptes públics (decisiones dels polítics, acords del Parlament, seguiment en premsa...)*</p> <p>☐ MOLT</p> <p>☐ BASTANT</p> <p>☐ POC</p> <p>☐ GENS</p> <p>☐ NS/NC</p> <p>2. Vota habitualment en les eleccions municipals? *</p> <p>☐ SEMPRE</p> <p>☐ DE VEGADES</p> <p>☐ MAI</p> <p>3. Vota habitualment en les eleccions generals? *</p> <p>☐ SEMPRE</p> <p>☐ DE VEGADES</p> <p>☐ MAI</p> <p>4. Vota habitualment en les eleccions catalanes? *</p> <p>☐ SEMPRE</p> <p>☐ DE VEGADES</p> <p>☐ MAI</p> <p>5. Vota habitualment en les eleccions de la UE? *</p> <p>☐ SEMPRE</p> <p>☐ DE VEGADES</p> <p>☐ MAI</p> <p>6. Estaria disposat a col·laborar directament en grups de participació política? *</p> <p>☐ MOLT</p> <p>☐ BASTANT</p> <p>☐ POC</p> <p>☐ GENS</p> <p>☐ NS/NC</p>
<p>Font: Realització pròpia via internet. 11-30/11/12</p>	<p>Font: Ídem</p>

7. Es mostra satisfet amb el model democràtic espanyol ? *

MOLT
 BASTANT
 GENS
 NS/NC

Marqui, d'entre les opcions, la seva opinió d'acord amb les afirmacions següents:

8. El model democràtic actual assegura la participació directa de la ciutadania en els assumptes públics

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 POC D'ACORD
 GENS D'ACORD
 NS/NC

9. Els ciutadans haurien de tenir garantit l'accés a tota la informació de la qual disposen les institucions públiques

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 POC D'ACORD
 GENS D'ACORD
 NS/NC

10. Manca de transparència en els assumptes públics

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 POC D'ACORD
 GENS D'ACORD
 NS/NC

Font: Ibídem

11. Els polítics representen vertaderament a la ciutadania

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 POC D'ACORD
 GENS D'ACORD
 NS/NC

12. Els càrrecs públics són elegits per capacitats i no per preferències personals d'aquells que es troben al poder

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 POC D'ACORD
 GENS D'ACORD
 NS/NC

13. Existeix una vertadera separació de poders en el model democràtic espanyol (poder executiu, poder legislatiu i poder judicial)

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 POC D'ACORD
 GENS D'ACORD
 NS/NC

14. Els criteris econòmics prevalen sobre les decisions polítiques

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 POC D'ACORD
 GENS D'ACORD
 NS/NC

15. Grau de satisfacció amb la Constitució:

MOLT SATISFACTORI
 BASTANT SATISFACTORI
 POC SATISFACTORI
 INSATISFACTORI
 NS/NC

Font: Ibídem

16. En relació el moviment 15-M (moviment dels indignats)

MOLT D'ACORD
 BASTANT D'ACORD
 GENS D'ACORD
 POC D'ACORD
 NS/NC

Marqui aquelles caselles amb les quals està d'acord:

17. Propostes del "15-M" (moviment dels indignats) i d'ICV-EUiA per a la regeneració democràtica:

Canvi de la Llei Electoral: Llistes obertes i amb circumscripció única. L'obtenció d'escons ha de ser proporcional al número de vots
 Establiment d'un sou màxim i uns barems pels càrrecs públics, impedit duplicació de sous, o acumulació de dietes o indemnitzacions
 Elaboració d'una llei de consultes que fomenti i garanteixi la participació ciutadana en la presa de decisions públiques. Solmetre a votació qüestions com les retallades, el deute, etc.
 Transparència en els comptes dels partits i de les seves fundacions per evitar la corrupció
 Prohibició d'imputats en les llistes electorals
 Mesures sobre el control del finançament dels partits
 Limitar i controlar les despeses electorals
 Llei de transparència amb l'objectiu que tota la informació sigui pública, respectant la protecció de dades
 Reformar l'Estatut en un sentit plurinacional i federal. Reconeixement del dret d'autodeterminació

Font: Ibídem

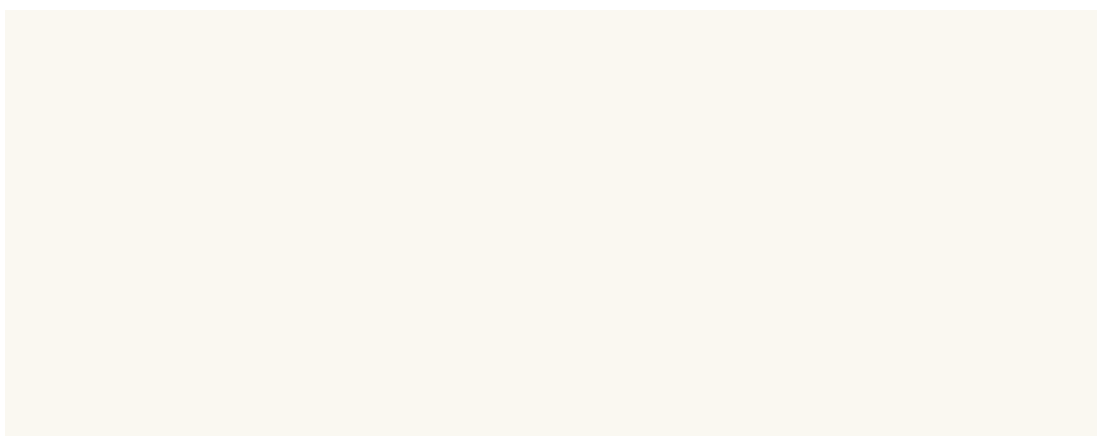
3.2.4 RESULTATS I COMENTARI DE LES DADES

BLOC 1: PERFIL DELS ENQUESTATS

- **Sexe:**

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
HOMES	224	45%
DONES	276	55%

Font: Elaboració pròpia

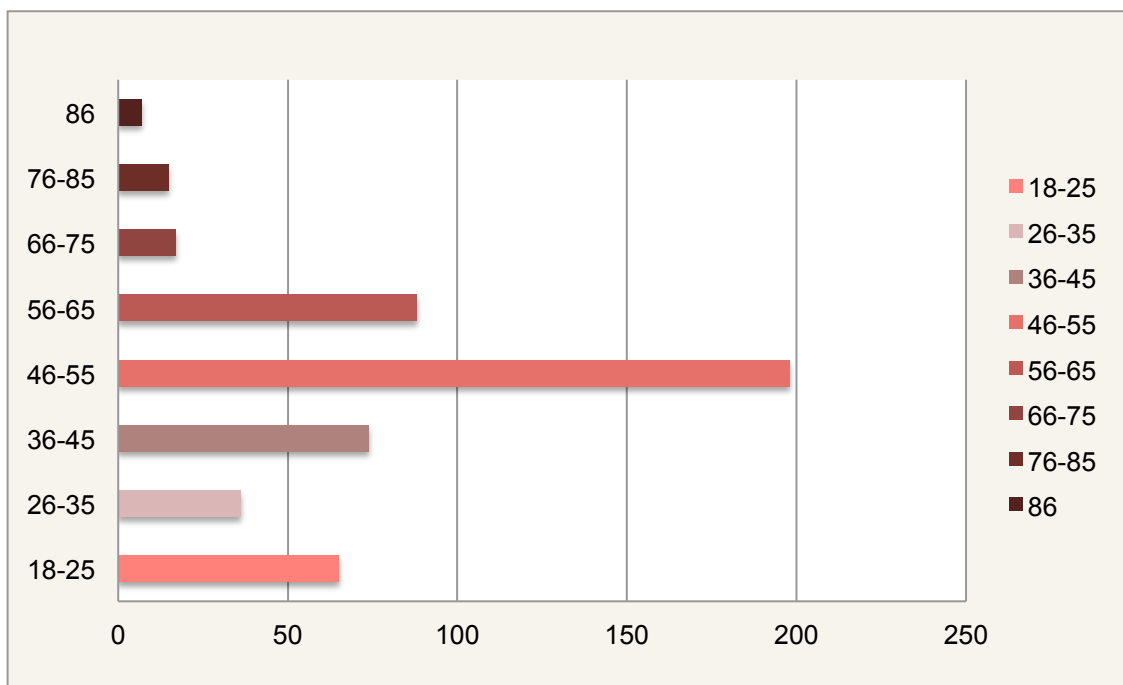
Font: Ídem

Com podem veure representat en aquest gràfic, l'enquesta va ser contestada per 500 persones entre les quals un 55% eren del sexe femení, és a dir, 276 dones, i l'altre 45% restant eren del sexe masculí, percentatge que correspon als 224 homes que van respondre a l'enquesta.

- **Edat:**

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
18-25	65	13%
26-35	36	7%
36-45	74	15%
46-55	198	40%
56-65	88	18%
66-75	17	3%
76-85	15	3%
+86	7	1%

Font: Ibídem

Font: *Ibidem*

Aquest gràfic representa les franges d'edat dels enquestats. Com es pot observar, les franges van, en general, de 10 en 10 anys amb excepció de la primera franja la qual comprèn des de la majoria d'edat fins el 25 anys així com la franja dels 86 que comprèn persones d'una edat superior a aquesta.

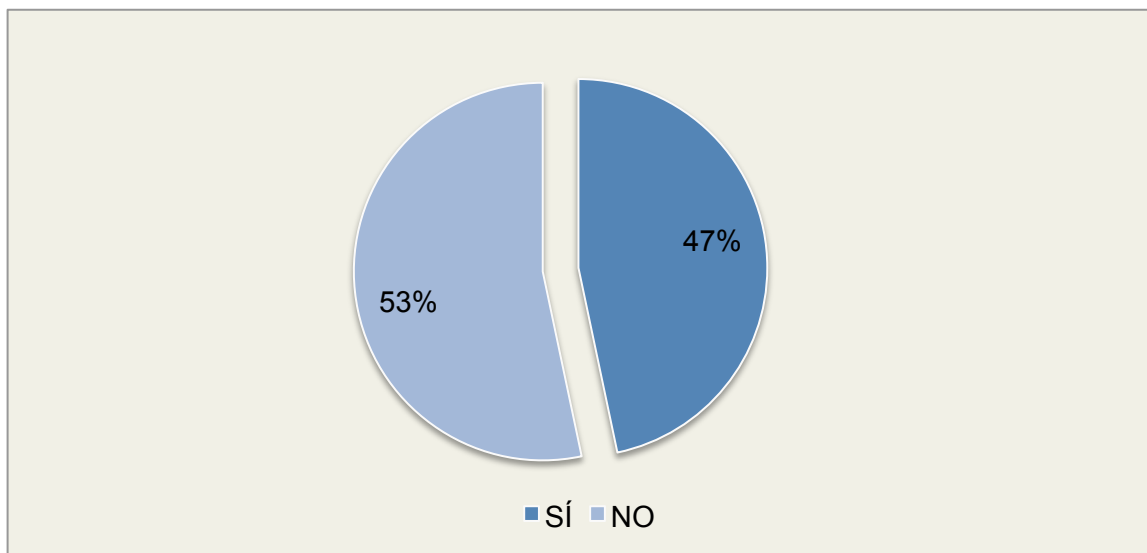
Com podem veure, la franja predominant és la que es troba entre els 46 i els 55 amb un nombre de 198 enquestats. La segueixen la franja 56-65, 36-45 i la de 18-25 amb 88, 74 i 65 enquestats corresponentment. Altres franges amb una representació més modesta serien les dels 26-35, 66-75 i 76-85, que engloben 36, 15 i 15 enquestats corresponentment. La franja amb menys representats és la del +86 amb un nombre de 7 enquestats que representen un 1% del nombre total.

Tal i com ens ho indica el gràfic, l'enquesta només va ser contestada per aquells que eren majors d'edat ja que són el col·lectiu que, per llei, tenen dret al sufragi i que poden incidir en la presa de decisions públiques. Per tant, els menors han quedat exclosos de l'enquesta.

- **Ha participat en alguna activitat relacionada amb la política a qualsevol nivell?**

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
SÍ	233	47%
NO	266	53%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

Una altre dada important que calia destacar en l'enquesta era si s'havia participat en algun moment donat de la vida o si bé es participava en alguna activitat relacionada amb la política actualment. Amb aquesta pregunta el que s'intentava era copsar el grau d'implicació i alhora d'interès per la política i els assumptes públics en general.

Com s'observa en el gràfic, es va veure que 266 persones no havien participat mai en cap tema relacionat amb la política enfront unes 233 que sí que ho havien fet o bé, ho fan actualment.

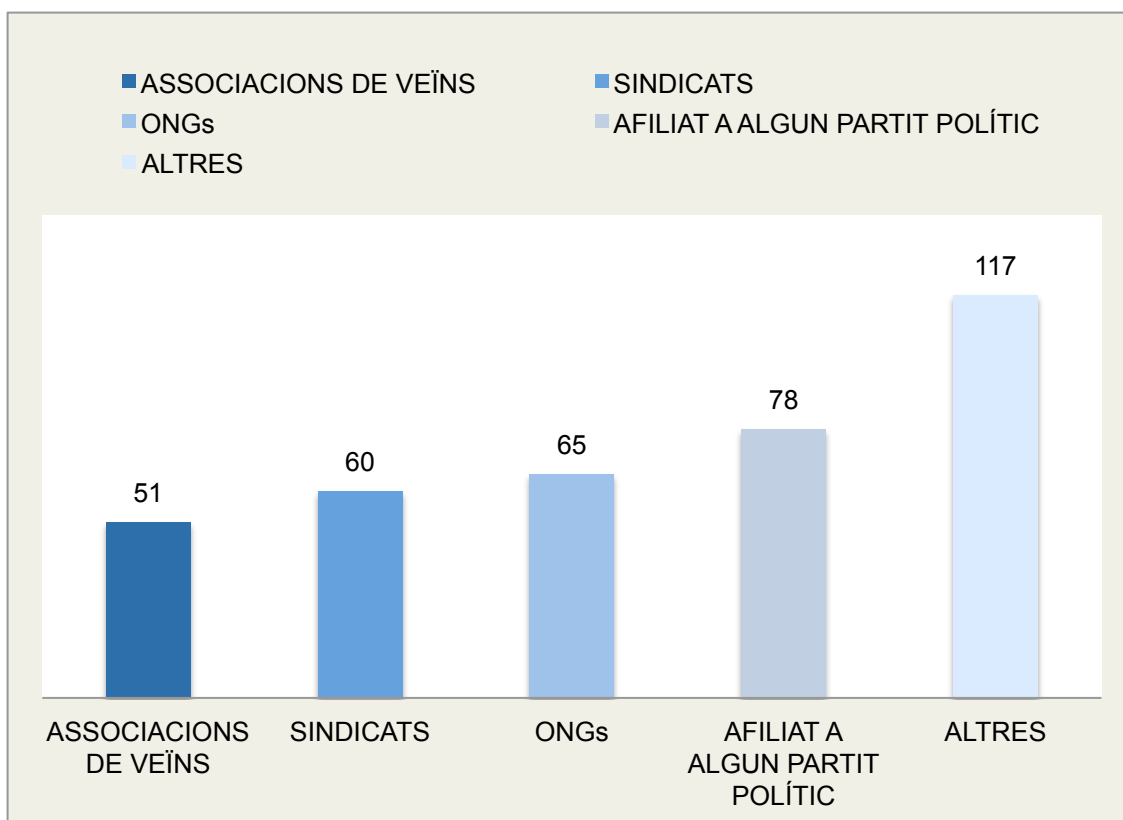
Cal destacar doncs que el 47% de la població enquestada s'implica en política o bé, ho ha fet en algun moment donat de la seva vida. A continuació s'exposa a quin nivell ho fa, és a dir, a quin sector.

• En quina/es?

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
Associacions de veïns	51	21%
Sindicats	60	24%
ONGs	65	26%
Afiliat a algun partit polític	78	32%
Altres	117	47%

Font: *Ibídem*

Font: *Ibídem*

Aquest gràfic fa referència al 47% de població que sí que ha participat en política amb l'afegit que ens indica en quin sector ho han fet exactament.

En el gràfic de barres distingim 5 grups en els quals s'ha participat a nivell personal. Trobem: les associacions de veïns, amb 51 persones, els sindicats, amb 60 persones, les ONGs que engloben el 26% i aquells que s'han afiliat a una força política amb 78 persones. Finalment, trobem 117 persones més que han participat en altres nivells.

Cal destacar que una persona pot haver participat en més d'una d'aquestes opcions.

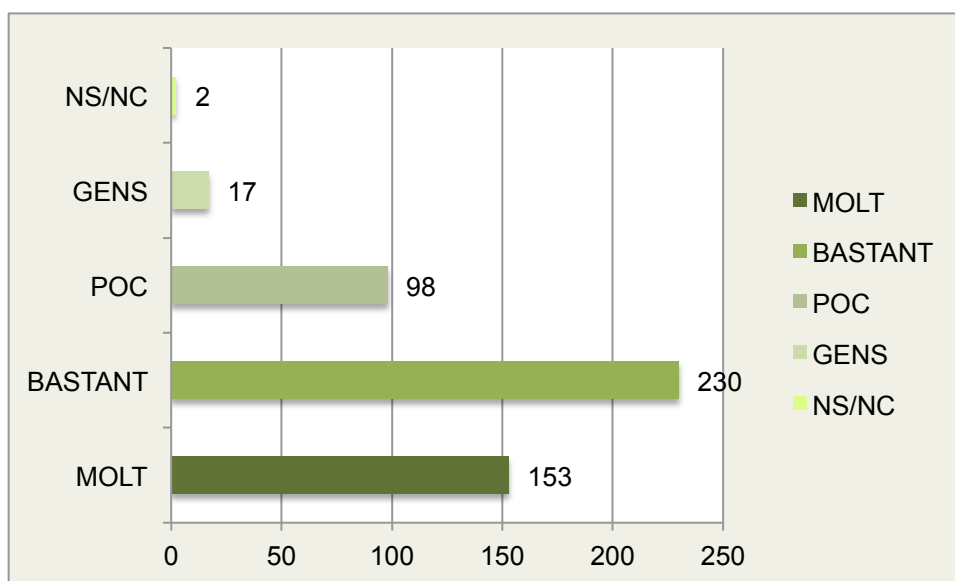
BLOC 2: ACTITUD DELS ENQUESTATS

Marqui, d'entre les opcions, la seva actitud d'acord amb les afirmacions següents:

1. Interès pels assumptes públics (decisiones dels polítics, acords del Parlament, seguiment en premsa...)

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT	153	31%
BASTANT	230	46%
POC	98	20%
GENS	17	3%
NS/NC	2	0%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

En aquest gràfic de barres se'ns mostra l'interès que té la població enquestada envers la política.

Com es pot observar, es presenten cinc opcions d'entre les quals la opció del "bastant" és la que predomina amb un total de 230 persones, és a dir, el 46% de totes les persones que van contestar a l'enquesta tenen un notable interès pels assumptes públics ja que l'altre opció dominant és la del "molt" amb 153 persones i per tant, un 31% de representació.

Les opcions minoritàries han estat la del "gens" i el "poc" que entre totes dos sumen un total de 115 persones. Representen aproximadament un 25%.

A continuació trobem 4 preguntes en les quals es pregunta pel grau de participació ciutadana en les diferents institucions democràtiques no només espanyoles sinó que també a nivell europeu. Les respostes han estat les següents:

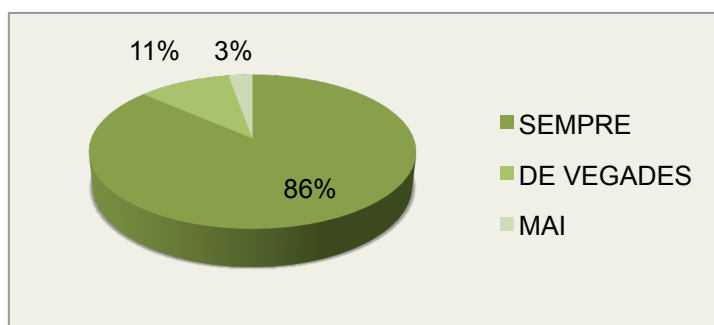
2. Vota habitualment en les eleccions municipals?

Tal i com ens indiquen aquestes dades, davant les eleccions municipals ens trobem amb una forta participació ciutadana.

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
SEMPRE	432	86%
A VEGADES	54	11%
MAI	14	3%

Font: *Ibidem*

En total, 432 persones han contestat que sempre voten en aquest tipus d'eleccions mentre que un total de 54 persones ho fa a vegades i un altre total de 14 mai ho fa.

Font: *Ibidem*

Ens trobem doncs, davant d'uns percentatges de

participació molt elevats. Un 86% de la població assegura votar en les eleccions municipals mentre que un 14% ho fa irregularment i l'altre 3% restant mai.

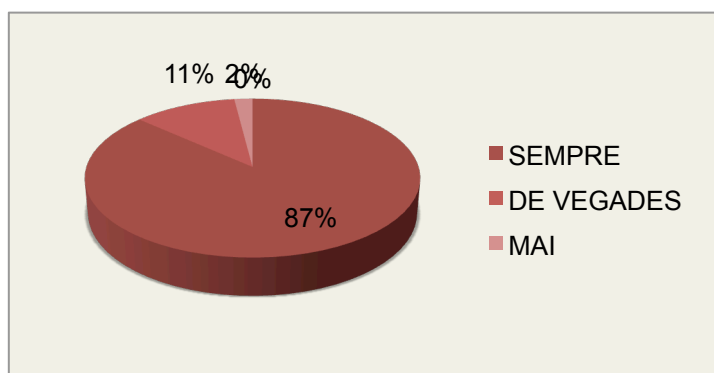
3. Vota habitualment en les eleccions generals?

En les eleccions generals també ens trobem amb un índex de participació molt elevat.

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
SEMPRE	433	87%
A VEGADES	57	11%
MAI	10	2%

Font: *Ibidem*

Un 87% assegura votar sempre en les eleccions generals. Un altre 11% ho fa a vegades i només un 2% no ho fa mai.

Font: *Ibidem*

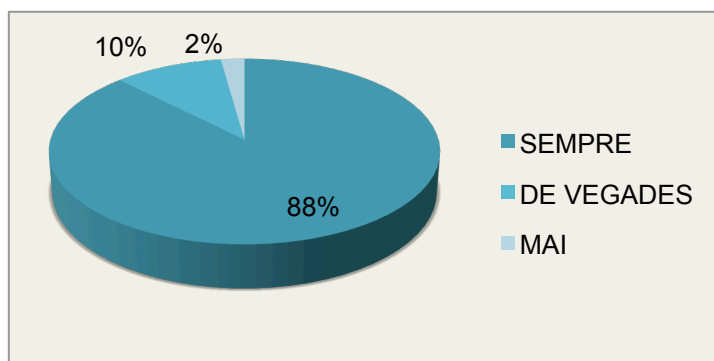
4. Vota habitualment en les eleccions catalanes?

Tal i com ens ho indiquen les dades, a nivell autonòmic l'índex de participació puja un punt respecte les eleccions generals.

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
SEMPRE	438	88%
A VEGADES	51	10%
MAI	11	2%

Font: *Ibidem*

Un total de 438 persones vota sempre en les eleccions catalanes mentre que 51 persones ho fan a vegades i 11 més no ho fan mai.

Font: *Ibidem*

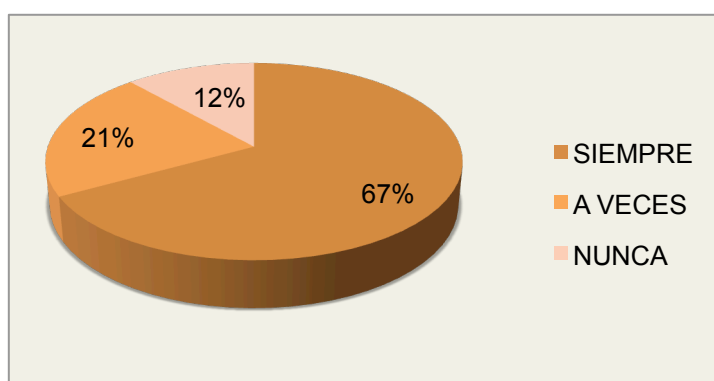
5. Vota habitualment en les eleccions de la U.E?

En aquest gràfic es poden observar les diferents posicions envers les eleccions del Parlament europeu.

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
SEMPRE	335	67%
A VEGADES	107	21%
MAI	58	12%

Font: *Ibidem*

Podem veure que a diferència de les eleccions municipals, generals i autonòmiques, l'índex de participació baixa notablement.

Font: *Ibidem*

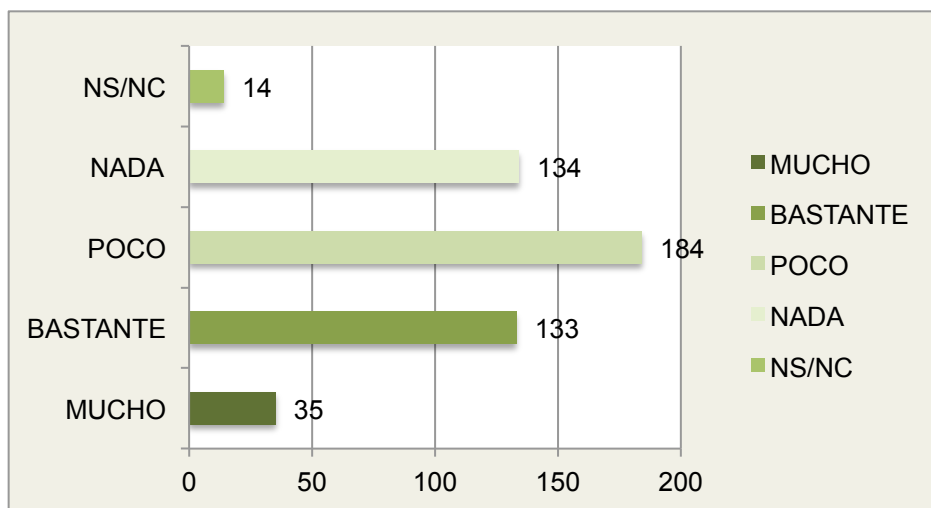
Si en aquest tipus d'eleccions les persones que votaven regularment era més del 80%, en les eleccions europees les persones que sempre voten són un 21% menys. Per tant, ens trobem amb que un 67% sempre vota en les eleccions europees, un 21% ho fa irregularment i el 12% restant no ho fa mai.

6. Estaria disposat a col·laborar directament en grups de participació política?

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT	35	7%
BASTANT	133	27%
POC	184	37%
GENS	134	27%
NS/NC	14	3%

Font: *Ibídem*

Font: *Ibídem*

A partir d'aquesta pregunta s'observa quin és el grau de predisposició ciutadana en participar directament en grups de participació política.

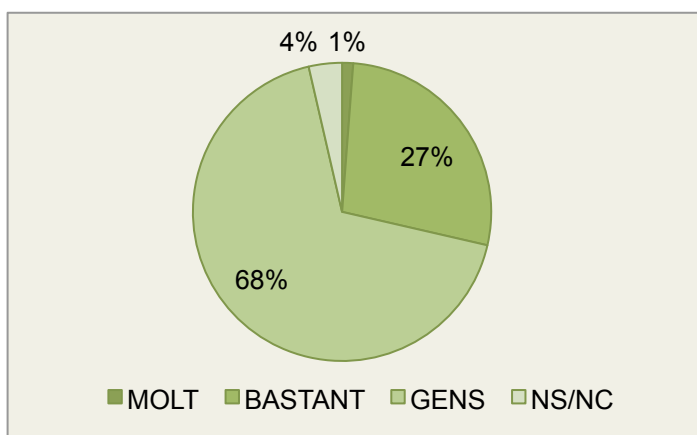
Un 34% de la població enquestada estaria disposada a participar i col·laborar en grups de participació política. En total, 168 persones es mostren propenses a la participació.

Ara bé, cal destacar que les opcions del "poc" i el "gens" simbolitzen més d'un 60% del total. Per tant, es pot deduir que no hi ha una clara disposició en participar en política directament per part de la ciutadania enquestada.

7. Es mostra satisfet amb el model democràtic espanyol?

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT	6	1%
BASTANT	137	27%
GENS	339	68%
NS/NC	18	4%

Font: *Ibídem*

En general i d'acord amb aquestes dades, es pot concloure que existeix una clara desafecció envers el sistema democràtic espanyol doncs és el 68% de la població enquestada la que opta per la opció del "gens".

Un 27% de la població, és a dir, 137 persones estan bastant satisfetes i només un 1%, és a dir 6 de les 500

Font: *Ibidem*

persones enquestades han optat per la opció del "molt" satisfet.

A continuació, amb el Bloc 3 es podrà arribar a conèixer quins són els motius pels quals un percentatge important de la població enquestada mostra aquest elevat índex de desafecció envers el sistema democràtic espanyol.

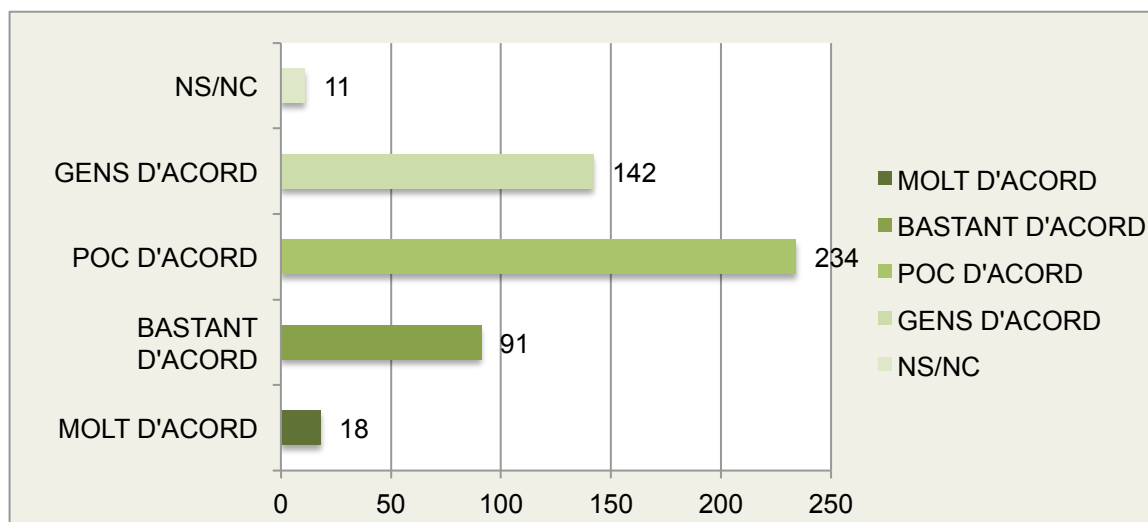
BLOC 3: ESTAT D'OPINIÓ DELS ENQUESTATS

Marqui, d'entre les opcions, la seva opinió d'acord amb les afirmacions següents:

8. El model democràtic actual assegura la participació directa dels ciutadans

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D'ACORD	18	4%
BASTANT D'ACORD	91	18%
POC D'ACORD	234	47%
GENS D'ACORD	142	28%
NS/NC	11	2%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

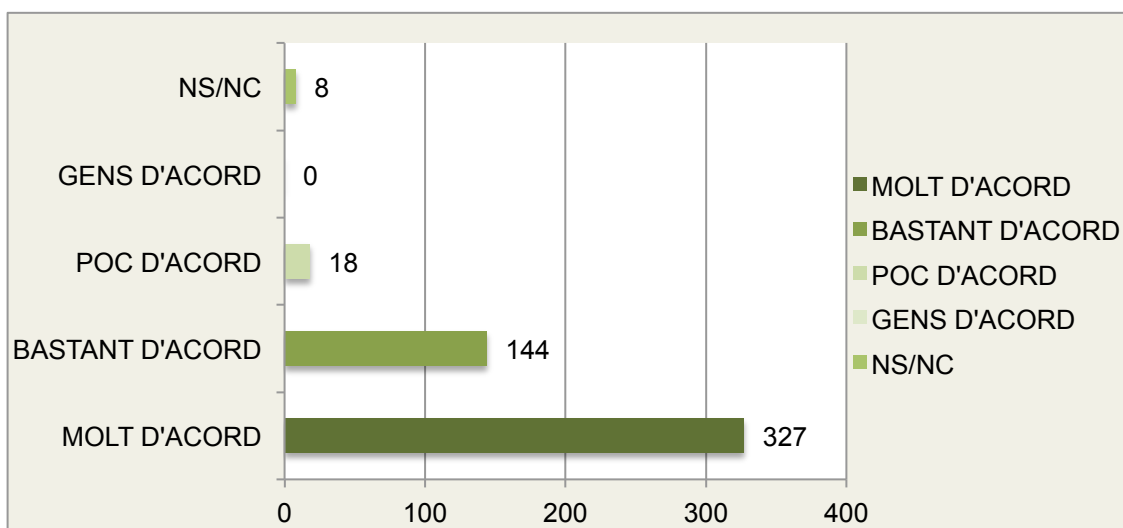
Amb aquesta pregunta s'intenta copsar la opinió de la població enquestada pel que fa a les possibilitats de participació directa que brinda el sistema democràtic actual.

Tal i com es pot comprovar, predomina la opció del "poc d'acord" seguida de la del "gens d'acord". Amb aquestes dades es pot deduir que la ciutadania no troba mecanismes de participació a l'abast.

9. Els ciutadans haurien de tenir garantit l'accés a tota la informació de la qual disposen les institucions públiques

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D'ACORD	327	65%
BASTANT D'ACORD	144	29%
POC D'ACORD	18	4%
GENS D'ACORD	0	0%
NS/NC	8	2%

Font: *Ibídem*

Font: *Ibídem*

Pel que fa la valoració a si els ciutadans haurien de tenir garantit l'accés a la informació de la qual disposen les institucions públiques hi ha una gran majoria que creu necessari tenir garantit l'accés a aquest tipus d'informació. Un 65% opta per la opció del "molt d'acord" i un 29% per la opció del "bastant d'acord"

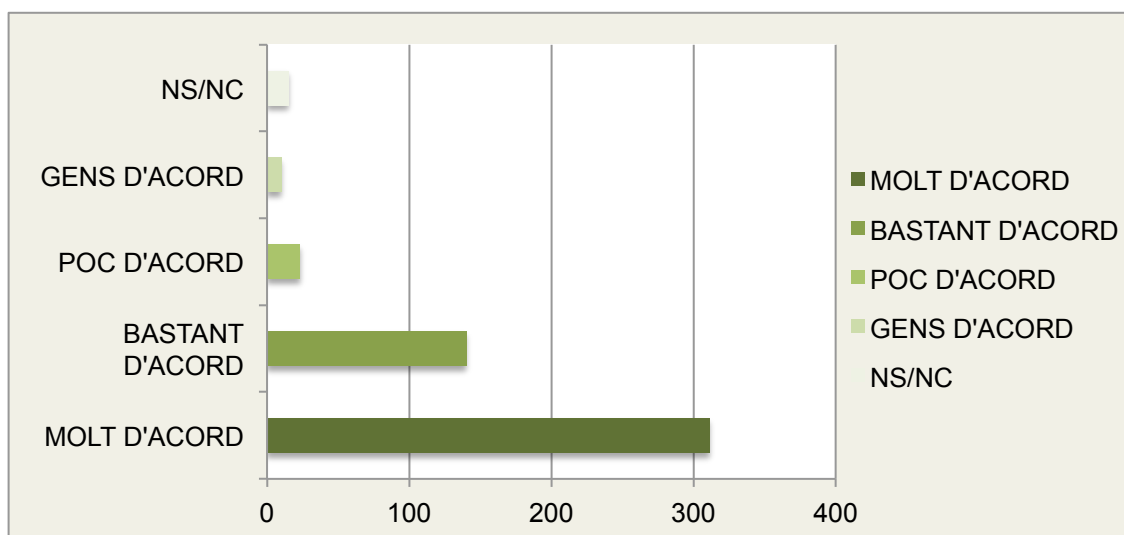
Cal destacar que absolutament cap dels enquestats s'oposa totalment a aquesta afirmació, només hi ha un 4% que opta per la opció del "poc d'acord" i que per tant, té algunes objeccions.

10. Manca de transparència en els assumptes públics

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D'ACORD	311	62%
BASTANT D'ACORD	140	28%
POC D'ACORD	23	5%
GENS D'ACORD	10	2%
NS/NC	15	3%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

Seguint la línia de la pregunta anterior, hi ha una gran majoria que afirma que la manca de transparència en les institucions públiques existeix.

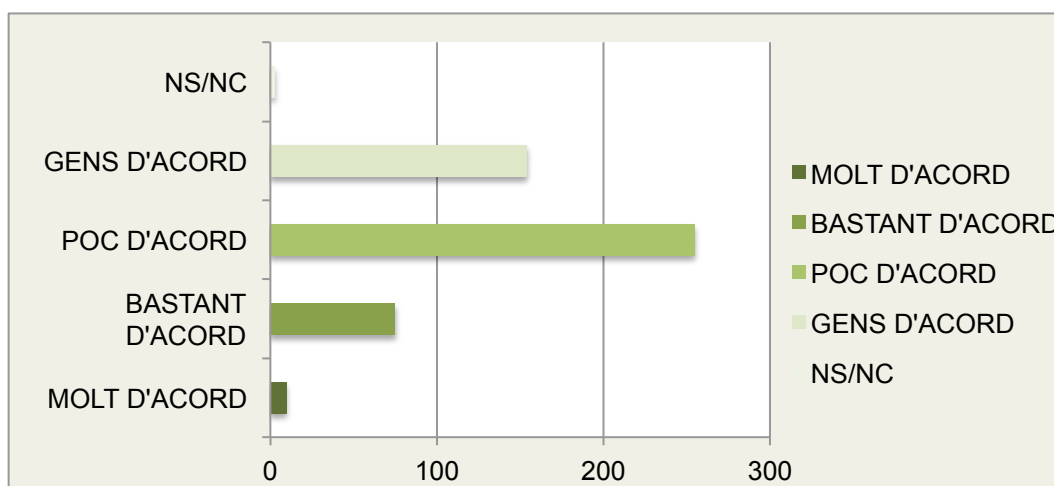
Són 311 persones les que han optat per la opció del “molt d’acord” i 140 les que han optat per la opció del “bastant d’acord”. Si es sumen aquestes dos posicions, es pot arribar a concloure que un 90% de la població enquestada creu que existeix una manca de transparència mentre que només un 7% s’oposa. Un total de 23 persones opten per la opció del “poc d’acord” i unes 10 més per la opció del “gens d’acord”.

Cal destacar que un 3% de la població no ha deixat constància de la seva opinió sobre aquesta afirmació.

11. Els polítics representen vertaderament a la ciutadania

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D'ACORD	10	2%
BASTANT D'ACORD	75	15%
POC D'ACORD	255	51%
GENS D'ACORD	154	31%
NS/NC	3	1%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

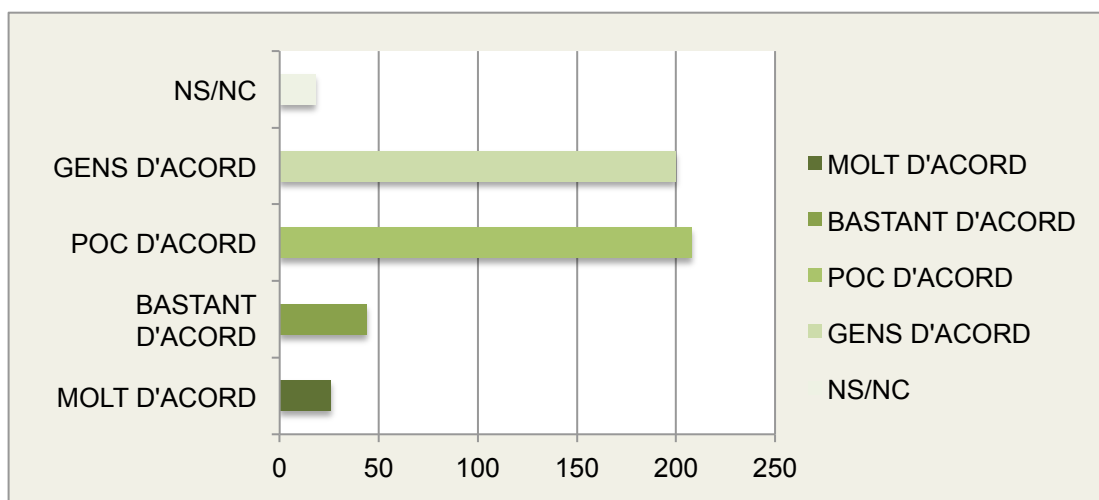
Aquest gràfic ens mostra si la ciutadania es sent vertaderament representada pels polítics. Com es pot comprovar, predomina la opció del "poc d'acord" amb un total de 255 persones. La segueix el "gens d'acord" amb 154 persones.

Cal destacar que només un 17% de la població enquestada està molt o bastant d'acord. Per tant, existeix entre la ciutadania una sensació de falta de representació política que deriva en la creixent desafecció política que es viu.

12. Els càrrecs públics són elegits per capacitats i no per preferències personals d'aquells que es troben al poder

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D'ACORD	26	5%
BASTANT D'ACORD	44	9%
POC D'ACORD	208	42%
GENS D'ACORD	200	40%
NS/NC	18	4%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

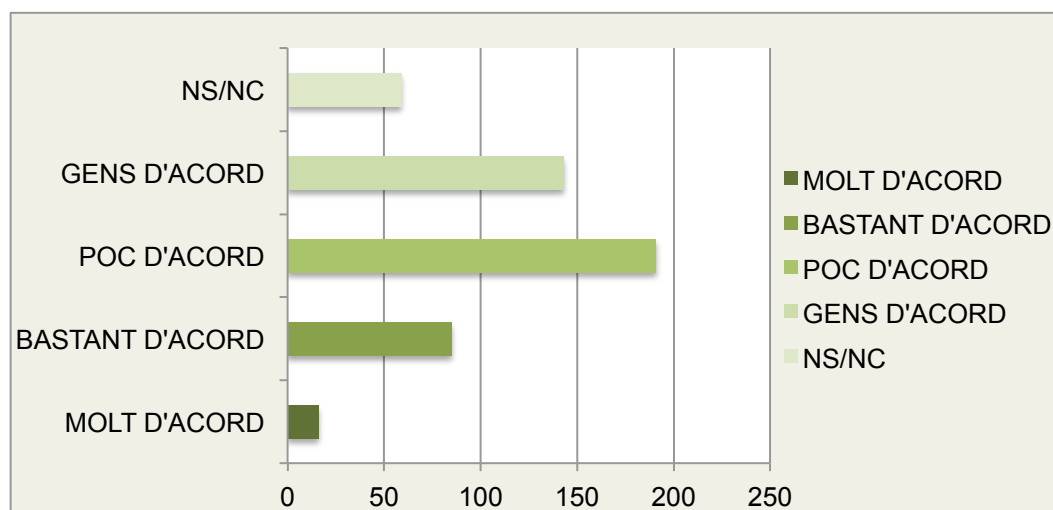
Les respostes majoritàries les trobem en el “gens d’acord” i el “poc d’acord”, la qual cosa s’interpreta com una manca de confiança en la representació política.

Es detecta una opinió generalitzada de manca de professionalitat per part dels representants polítics ja que aquests responen a criteris d’afinitat amb els partits que els designen

13. Existeix una vertadera separació de poders en el model democràtic espanyol (Poder executiu, Poder judicial i Poder legislatiu)

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D’ACORD	16	3%
BASTANT D’ACORD	85	17%
POC D’ACORD	191	38%
GENS D’ACORD	143	29%
NS/NC	59	12%

Font: *Ibídem*

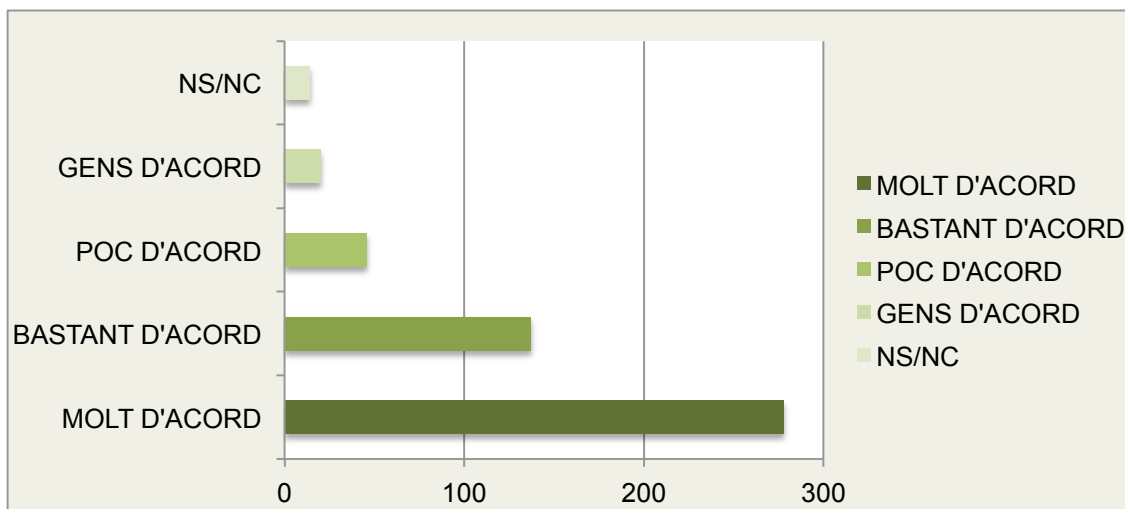
Font: *Ibídem*

Es detecta un percentatge del 12% (NS/NC) que no té opinió formada sobre aquesta qüestió. Cal destacar que hi ha un predomini de les opcions contraries a l’existència d’una vertadera de separació de poders en el nostre país, és a dir, que creuen que l’equilibri de poders no es dona en el funcionament del sistema democràtic.

14. Els criteris econòmics prevalen sobre les decisions polítiques

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D’ACORD	278	56%
BASTANT D’ACORD	137	27%
POC D’ACORD	46	9%
GENS D’ACORD	20	4%
NS/NC	14	3%

Font: *Ibídem*

Font: *Ibidem*

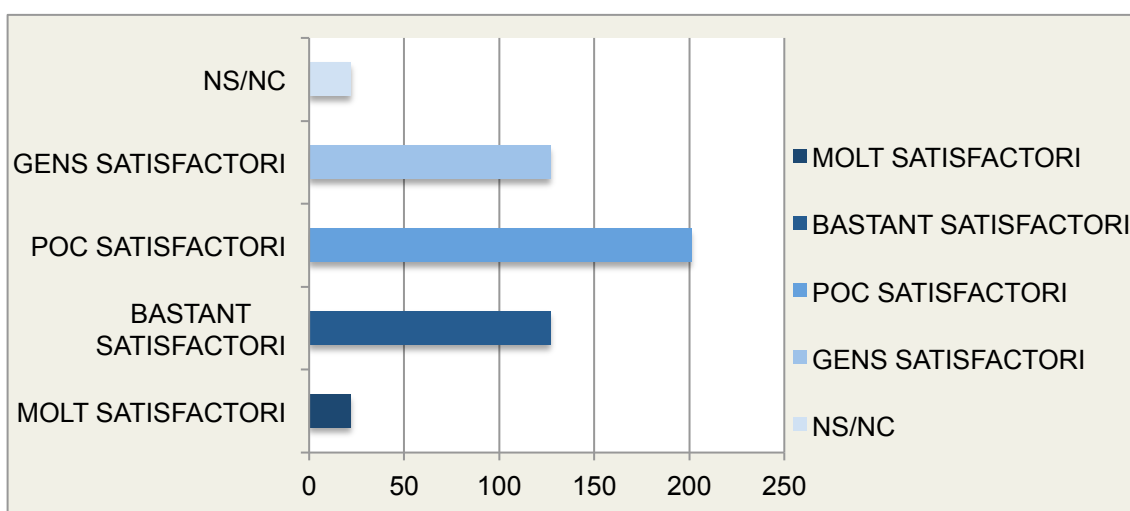
Les respostes es decanten majoritàriament cap a confirmar l’afirmació que es formula, doncs si es sumen les respostes del “molt d’acord” i el “bastant d’acord” resulta un percentatge del 83%.

De forma aclaparadora els enquestats confirmen un cop més la supremacia del poder econòmic sobre el poder polític o, el que és el mateix, la manca d’una direcció política forta i responsable sobre la situació actual dels anomenats mercats econòmics.

15. Grau de satisfacció amb la Constitució

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT SATISFACTORI	22	4%
BASTANT SATISFACTORI	127	25%
POC SATISFACTORI	201	40%
GENS SATISFACTORI	127	25%
NS/NC	22	4%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

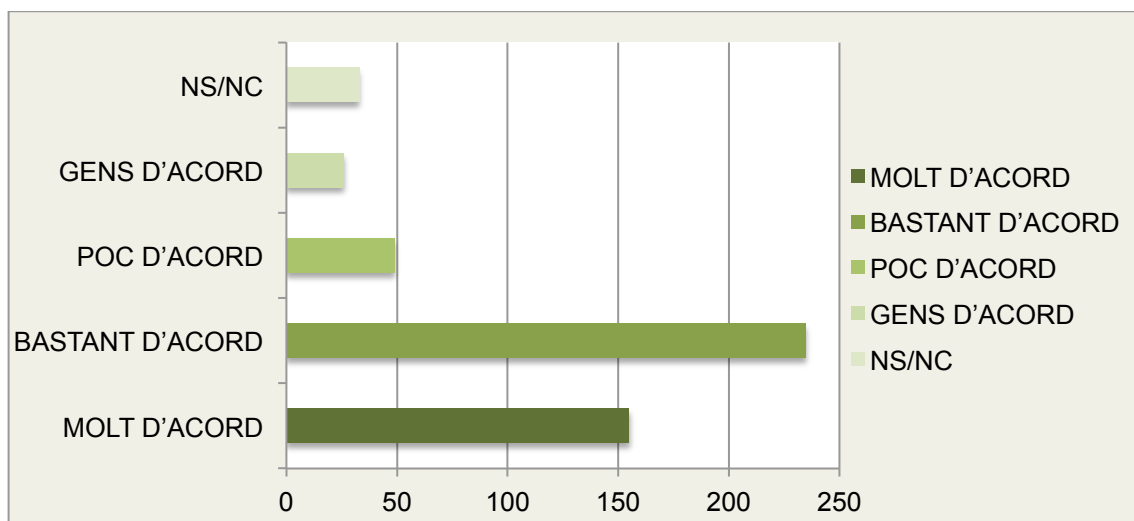
Són poques (4%) les respostes que mostren un estat de satisfacció completa amb la constitució. La resposta majoritària ha estat la del “poc satisfactori” amb un 40% de la representació total i la segueixen dos postures empatades la del “gens satisfactori i “bastant” amb un total de 127 persones cada una.

Destaquen les respostes de considerar la satisfacció envers la constitució com a “poc satisfactori”, aquesta insatisfacció pot tenir un doble significat tan en el sentit d’una insatisfacció respecte el contingut de la norma constitucional com de la seva aplicació. En tot cas, l’ampli percentatge obtingut entre les respostes “gens satisfactori” i “poc satisfactori” donen una opinió crítica del text constitucional.

16. En relació el moviment 15-M (moviment dels indignats)

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
MOLT D’ACORD	155	31%
BASTANT D’ACORD	235	47%
POC D’ACORD	49	5%
GENS D’ACORD	26	10%
NS/NC	33	7%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

Si observem el gràfic, veurem que existeix una opinió majoritària a favor del moviment 15-M, doncs les opcions “molt d’acord” i “bastant d’acord” apareixen com les respostes majoritàries assolint un 78% del total. Només un 15% de la població enquestada manifesta el seu desacord de forma global o parcial.

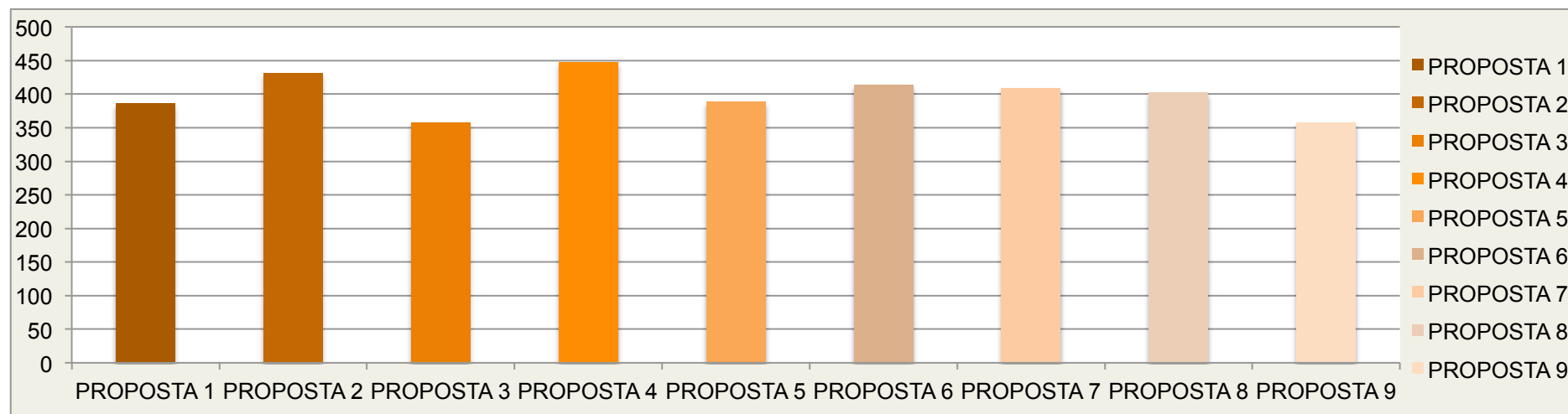
BLOC 4: PROPOSTES

Marqui aquelles caselles amb les quals està d'acord

17. Propostes del 15-M (moviment dels indignats) i d'ICV-EUiA per a la regeneració democràtica

	Nº PERSONES	PERCENTATGE
1. Canvi de la Llei Electoral: Llistes obertes i amb circumscripció única. L'obtenció d'escons ha de ser proporcional al número de vots	386	82%
2. Establiment d'un sou màxim i uns barems pels càrrecs públics, impedit duplicació de sous, o acumulació de dietes o indemnitzacions	431	91%
3. Elaboració d'una llei de consultes que fomenti i garanteixi la participació ciutadana en la presa de decisions públiques. Sotmetre a votació qüestions com les retallades, el deute, etc.	358	76%
4. Transparència en els comptes dels partits i de les seves fundacions per evitar la corrupció	447	95%
5. Prohibició d'imputats en les llistes electorals	389	82%
6. Mesures sobre el control del finançament dels partits	414	88%
7. Limitar i controlar les despeses electorals	409	87%
8. Llei de transparència amb l'objectiu que tota la informació sigui pública, respectant la protecció de dades	403	85%
9. Reformar l'Estatut en un sentit plurinacional i federal. Reconeixement del dret d'autodeterminació	358	76%

Font: *Ibidem*

Font: *Ibidem*

Tal i com podem observar en el gràfic, en general, les 9 propostes formulades pel moviment del 15-M i "ICV-EUiA" gaudeixen d'una gran acceptació entre la població enquestada. Tot i així, aquelles propostes referents als aspectes financers dels partits i retributiu dels càrrecs electes destaquen lleugerament sobre les altres. En aquest sentit, la Proposta 3 i la 4 són les més acceptades amb un total de 91% i 95% d'acceptació respectivament. Seguidament, les propostes referents a l'autodeterminació i a la necessitat d'una llei de transparència de l'acció pública són les menys acceptades amb un 76% cada una d'elles.

Tot i així, cal destacar que un 5.6% d'enquestats han deixat sense respondre aquest apartat fet que s'interpreta com la manca d'interès en aquestes propostes.

3.2.5 CONCLUSIONS

- **Perfil** dels enquestats: han respost més dones (55%) que homes (45%). La franja d'edat amb major representació ha estat la que es troba entre els 46 i els 55 anys amb una representació del 40% sobre el total. De tots els enquestats, el 53% no ha participat mai en alguna activitat relacionada amb la política. L'altre 47% restant, sí que ha participat i ho ha fet de diferents maneres. Tot i així, destaca de la resta d'opcions, la afiliació a un partit polític (32% dels enquestats)
- En general, hi ha un **notable interès** pels assumptes públics que contrasta amb la **falta de predisposició** en col·laborar directament en grups de participació política.
- S'aprecia una clara **desafecció** envers el sistema democràtic espanyol. Propiciada per la sensació ciutadana de **falta de transparència, professionalitat i representació** dels càrrecs públics així com la generalitzada supremacia dels aspectes econòmics sobre les decisions polítiques.
- En general, des de la ciutadania es creu que el model democràtic actual **no assegura** la seva **participació directa**. També, s'afirma de forma aclaparadora la **necessitat** de tenir **accés a tota la informació** de la qual disposen les institucions públiques.
- En relació el 15-M s'aprecia una **notable acceptació** per una banda pel que fa el moviment en si i per l'altra a les seves propostes per la regeneració democràtica.

3.3 ELABORACIÓ DE PROPOSTES PER A LA REGENERACIÓ DEMOCRÀTICA

Com hem vist, la part pràctica s'ha basat fins ara en el recull d'informació sobre l'estat d'opinió i satisfacció dels dos col·lectius que participen directament en el funcionament de la democràcia: la ciutadania i la classe política. És per això que després d'haver fet un anàlisi a fons sobre aquesta qüestió es citen a continuació una sèrie de propostes per la regeneració democràtica que, des d'una perspectiva subjectiva, intenten minimitzar les mancances del sistema democràtic espanyol amb la finalitat de millorar-lo.

1. ESTABLIMENT D'UN NOU SISTEMA ELECTORAL BASAT EN EL SISTEMA DE LLISTES OBERTES.

El sistema electoral espanyol es basa en llistes tancades que proposen els partits polítics sense que els ciutadans puguin incidir en la confecció d'aquestes. És a dir, quan hom vota ho fa a tots els membres d'aquella candidatura proposada per un partit amb l'acceptació global en que aquesta ha estat presentada. Per contra, quan les llistes són obertes hom pot personalitzar el seu vot exclouent membres d'una llista i/o incorporant altres.

Per tot això, es proposa la reforma del sistema electoral introduint el sistema de **llistes obertes** per tal de garantir una participació més directa dels ciutadans en l'elecció dels seus representants.

2. INCREMENTAR LA INTENSITAT DELS MECANISMES DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA AIXÍ COM AUGMENTAR LA CULTURA DEMOCRÀTICA COM A BASE DE LA PARTICIPACIÓ.

La participació ciutadana es vehicula a través dels partits polítics creant debats interns que ajuden a la construcció d'iniciatives per la presa de decisions. Aquesta opció, permet un debat intens que es dóna al si de les formacions polítiques i per tant, estan dirigits pels aspectes ideològics d'aquestes. Per contra, quan els ciutadans pretenen participar de forma espontània i/o individual aquesta via de participació no és suficient.

Es proposa doncs, el reforç i la creació de nous mecanismes de participació que estimulin la implicació social i el compromís en les pràctiques polítiques, incorporant els avantatges de les noves tecnologies i un sistema de consultes per a qüestions determinades.

3. ESTABLIMENT D'UN ACORD D'ESTAT ENTRE LES FORMACIONS POLÍTIQUES QUE GARANTEIXI LA IMPARCIALITAT, LA PROFESSIONALITAT I LA LLIURE DECISIÓ DELS ÒRGANS JUDICIALS

La divisió de poders en el nostre ordenament constitucional es troba perfectament definida en la Constitució. Una altra qüestió és l'ús que es fa de les institucions, els partits polítics han fet una utilització partidista d'institucions que haurien de ser totalment neutres. En aquest cas ens trobem amb un Poder Judicial que hauria de ser un òrgan objectiu i neutre però que es troba fortament influenciat per les

tendències ideològiques dels partits, és a dir, sotmès a les pressions polítiques dels partits majoritaris cosa que va en detriment de la seva necessària neutralitat.

S'exigeix un acord d'Estat entre les formacions polítiques per tal de garantir la independència del Poder Judicial, l'objectivitat dels seus membres així com que respongui a la seva funció real: exercir un control de l'acció del govern i la seva adequació a la llei.

4. AVANÇAR EN LA INSTAURACIÓ D'UN PODER POLÍTIC FORT I ESTABLE EN L'ÀMBIT EUROPEU, CAPAÇ DE REGULAR EL PODER ECONÒMIC

La situació de crisi generalitzada que estem vivint troba la seva justificació en l'actuació dels mercats financers que fan i desfan sense cap mena de control o regulació de manera que han anat eliminant la capacitat de decisió dels estats. Sense una política forta no es pot fer front a aquesta situació i per tant, cal recuperar el poder polític sobre l'econòmic.

En aquest sentit, és necessari adoptar decisions compartides de reforç de la política, com per exemple la implantació de la taxa "Tobin" per posar límits a l'especulació, i molt especialment, l'establiment d'un poder polític fort i estable capaç de regular el poder dels mercats. En el nostre àmbit aquest poder polític ha de donar-se en clau europea.

5. ESTABLIMENT D'UNA LLEI DE TRANSPARÈNCIA REAL I EFECTIVA EN TOTS ELS ASPECTES QUE AFECTEN ELS CIUTADANS.

El dret a la informació requereix un accés total a les dades disponibles en tots aquells àmbits que interessin a la ciutadania, és per això que cal un nivell de transparència absoluta en totes les institucions que disposen d'informació. Cal doncs una llei de transparència que garanteixi l'accés a tota la informació disponible en temps real i de forma veraç.

6. CONTROL DE LA DESPESA PÚBLICA EN QÜESTIONS ELECTORALS I RETRIBUCIÓ DE CÀRRECS PÚBLICS

Existeix una percepció per part de la ciutadania que les despeses que suporta el sector públic pel manteniment del sistema democràtic no són transparents i sovint semblen excessives. En aquest sentit, es destaca, per exemple, la despesa pública en les conteses electorals doncs si bé són necessàries per al manteniment del sistema democràtic, no hi ha certesa sobre si el seu cost real és proporcionat. Un altre qüestió, és la relativa retribució dels càrrecs públics doncs si bé aquesta retribució és pública sovint es dona una duplicació de sous o acumulació de dietes i indemnitzacions.

7. CONTROL DEL FINANÇAMENT DELS PARTITS POLÍTICS

Des de l'inici de la democràcia a Espanya, es parla de la necessitat d'establir un sistema de finançament dels partits polítics cosa que encara no s'ha fet. Aquesta mancança ha originat una manca de transparència en els comptes dels partits i de les seves fundacions.

Cal doncs afrontar aquesta situació i regular de forma adient el finançament dels partits polítics i evitar així episodis de corrupció.

8. ELABORACIÓ D'UN CODI ÈTIC PELS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Els mitjans de comunicació exerceixen un gran poder sobre la opinió de la societat. Aquesta influència pot ser determinant per a aconseguir una societat d'individus lliures i compromesos, o bé per a convertir la societat en un col·lectiu manipulat i indefens, guiat per un gran poder que domina aquests mitjans. Per tal d'evitar que aquesta balança es desequilibri cal plantejar-se l'elaboració d'un codi ètic que impedeixi certes pràctiques que manipulen la opinió.

4. CONCLUSIONS

A més de les conclusions parcials que s'han exposat en els diferents apartats d'aquest treball es formulen les següents:

- La democràcia directa brinda la possibilitat de votar, discutir i debatre directament sobre les qüestions que afecten als ciutadans que tenen capacitat per transmetre la opinió pròpia per mitjà de reunions en assemblea. Per contra, si existeix un gran nombre de ciutadans, les oportunitats de participació disminueixen ja que les possibilitats de prendre paraula són molt reduïdes.
- Com més petita sigui una unitat democràtica, més gran serà el potencial de la participació ciutadana i més petita serà la necessitat que els ciutadans deleguin les decisions polítiques en representants
- La democràcia representativa presenta una alternativa a la democràcia directa. Aquesta es fa practicable sobre una població de grans dimensions. Ara bé, el fort pes del sistema de partits tendeix a que els representants segueixin una mateixa línia ideològica i que no actuïn segons el mandat de l'elector.
- Existeix una notable diferència entre la democràcia pròpia de l'Antiga Grècia i les democràcies contemporànies. Es comprova que la democràcia grega es donava en un context demogràfic molt reduït i es reservava a un nucli de població determinat basant-se en un sistema directe i participatiu dels ciutadans de les polis.
- Alguns dels valors clàssics de la democràcia grega han perdurat al llarg dels anys. Els valors s'adapten als moments històrics, però en el cas de la democràcia existeixen valors sòlids i permanents que han perdurat al llarg dels anys. La implicació ciutadana sobre els assumptes públics, la igualtat entre ciutadans i la llibertat d'expressió són valors que tan en l'Antiga Grècia com actualment, ens brinda la democràcia.
- Els principals fonaments de la democràcia són la sobirania popular, el sufragi universal, la separació de poders i la igualtat política
- La democràcia proporciona i garanteix un seguit de drets i llibertats als ciutadans que es basen en la possibilitat de formular les seves preferències, expressar-les als demés i que aquestes siguin tractades amb respecte i igualtat independentment d'on vinguin.
- La democràcia precisa valors sòlids i permanents que es basin en el compromís i la implicació dels ciutadans. La fraternitat, la tolerància, la participació, el actuar críticament i la llibertat són els valors més clàssics que confeccionen les bases i s'assenten en l'origen de la democràcia.

- La constitució es configura com la llei principal que regula la convivència en un país dotat d'un sistema democràtic. En ella queden recollits tots els valors i principis democràtics dels que s'ha tractat anteriorment.
- En el si de la democràcia, existeixen certes dinàmiques que malmeten el seu funcionament. Per una banda els sistemes d'elecció dels representants no sempre són favorables a les aspiracions dels ciutadans en especial pel que fa el reconeixement de posicions minoritàries, aspiracions socials, etc. D'altra banda, el fet que la política es vegi superada, com en el moment actual pels dictats econòmics resta credibilitat al nivell de satisfacció dels ciutadans respecte l'acció política.
- En els darrers anys i especialment a la segona meitat del segle passat, s'ha produït un augment progressiu d'acceptació de la democràcia com a sistema de govern. La consolidació d'aquesta tendència ha estat propiciada per la voluntat de llibertat dels pobles protagonistes d'aquest procés i també, per les institucions de caràcter internacional que exigeixen aquest requisit per la seva pertinença
- L'interès de la població envers els assumptes de caire polític està directament lligat a la satisfacció que els ciutadans obtenen de la seves reivindicacions. Per això, quan el poder polític es veu superat per les inèrcies del sistema econòmic la política resulta inoperant, cosa que crea desencís i frustració entre els ciutadans.
- En general, hi ha un notable interès pels assumptes públics que contrasta amb la falta de predisposició en col·laborar directament en grups de participació política.
- S'aprecia una clara desafecció envers el sistema democràtic espanyol. Propiciada per la sensació ciutadana de falta de transparència, professionalitat i representació dels càrrecs públics així com la generalitzada supremacia dels aspectes econòmics sobre les decisions polítiques.
- En general, des de la ciutadania es creu que el model democràtic actual no assegura la seva participació directa. També, s'afirma de forma aclaparadora la necessitat de tenir l'accés a tota la informació de la qual disposen les institucions públiques.
- La recerca realitzada posa de manifest un sentiment generalitzat de falta de transparència per part de les institucions públiques. Es reclamen uns canals de participació directa en els assumptes públics per tal de formar part en l'elaboració prèvia a la presa de decisions. Al seu torn, la classe política reclama una major implicació i compromís de la ciutadania.

- En general, les propostes de regeneració democràtica formulades en l'enquesta tenen un alt grau d'acceptació que cal interpretar com una voluntat activa de participar en la renovació del nostre sistema democràtic.

ANOTACIONS:

Aquest treball va ser lliurat a primers de Desembre de 2012. És per això que no s'han pres en consideració els darrers escàndols i denúncies que han afectat a la classe política del nostre país en els darrers mesos. Ens preguntem fins a quin punt aquestes últimes notícies podrien haver modificat els resultats de la nostra enquesta als ciutadans i les entrevistes als polítics. Ens referim especialment, a les evidències sorgides de corrupció generalitzada, l'equívoc funcionament de les instàncies democràtiques per exercir els controls corresponents, la ingerència entre els poders democràtics i la mediatització de la opinió pública que fan els mitjans de comunicació.

Tot i així, és cert que el treball anticipa i contempla les causes que han provocat aquests fets, en especial, el necessari respecte dels valors i principis democràtics, de la divisió de poders, de la transparència política, de la voluntat participativa de la societat, de la legitimitat dels polítics segons el nostre sistema de representació, etc.

Resulta sorprenent veure com unes qüestions plantejades des d'un punt de vista teòric i amb observació de la realitat, s'evidencien sobtadament en el dia a dia portant al debat públic les deficiències ja descrites en el treball.

5. BIBLIOGRAFIA

a) Monografies

HESSEL, Stéphane. "Indigneu-vos!". 1ª. Barcelona: Destino, 2011. (Àncora; 216). ISBN 978-84-9710-202-5

HESSEL, Stéphane. MORIN, Edgar. "El camí de l'esperança". 1ª. Barcelona: Ediciones Destina, S.A., 2011. (Àncora;226). ISBN 978-84-9710-213-1

REQUEJO, Coll; Ferran. "Las democracias". 1ª. Barcelona: Ariel, 1990. 243. (95). ISBN 84-344-1093-1

REQUEJO, Ferran. GONZÁLEZ, Eduardo. "Desigualtats en democràcia: les teories de la justícia socioeconòmica al s. XXI". 1ª. Barcelona: Eumo Editorial, 2009. 226. (Referències; 51). ISBN: 978-849766-297-0

OSTROGORSKI, Moisei. "La democràcia i els partits polítics". 1ª. Barcelona: Barcelonesa Edicions, 1997. 127. ("eixos"; 25). ISBN 84-86887-39-9.

A.DAHL, Robert. "La democràcia y sus críticos". 1ª. Barcelona: Ediciones Paidós, 1992. 461. (Paidos estado y Sociedad;8). ISBN 84-7509-766-9

SWIFT, Richard. "Democràcia i participació". 1ª. Barcelona: Intermón Oxfam, 2003. 157. (<No-nonsense guide>; 17). ISBN. :84-8452-194-X

CUCURELLA, Santiago. "La democràcia: Què és i com funciona?". 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2001. 155. (Pòrtic Temes, 18). ISBN 84-7306-6715

ROVIRA I VIRGILI, Antoni. "Defensa de la democràcia". 1ª. Barcelona: Editorial Pòrtic, 2010. 196. (Debat Democràtic, 1). ISBN 978-84-9809-153-3. Pàg. 64

SALAZAR, Luis. WELDENBERG, José. "Principios y valores de la democracia". México: Instituto Federal Electoral, 1997. (Cuadernos de Divulgación de la Cultura Democrática, nº1)

SAMPEDRO, José Luis. MAYOR, Federico. GARZÓN, Baltasar. TORRES, Juan. MARTÍNEZ I CASTELLS, Àngels. ARTAL, Rosa María. ESCOLAR, Ignacio. MARTÍNEZ, Carlos. LÓPEZ, Javier. PÉREZ, Javier. LUCÍA, Lourdes. "Reacciona". 1ª. Madrid: Aguilar, 2011. 169. ISBN: 978-84-0310200-2

MISERACHS, Pau. "Democràcia potes enlaire: la llei contra el poble". 1ª. Sevilla: Punto Rojo, 2012. 271. ISBN: 978-84-15679-49-3

A.DAHL, Robert. "La democracia: una guía para los ciudadanos". 1ª. Madrid: Taurus, 1999. 246. (Pensamiento). ISBN 84-306-0342-5.

b) Parts de monografies fetes per diferents autors

SAMPEDRO, José Luis. "Jo també". En: HESSEL, Stéphane. Indigneu-vos!. 1ª Edició. Barcelona: Destino, 2011. p. 11-16. ISBN 978-84-9710-202-5

c) Article de revista o diari

TODOROV, Tzevetan "La Contra: Elogi de la Moderació". La Vanguardia. 2012, nº 46797. Pàg. 56

MORIN, Edgar. HESSEL, Stéphane. "Sabios contra la crisis". Magazine. 19-02-2012. Pàg. 26-31

REQUEJO, Ferran. "Socialdemocràcia: molt per renovar". La Vanguardia. 2012, nº46959. Pàg. 20

MARONDA, Óscar. "Democracia por móvil". La Vanguardia. 2012, nº 47045. Pàg. 45

COLL, Joaquim. "Bicentenari d'un text històric: Mite i realitat de la 'Pepa' ". El Periódico. 12-03-2012. Pàg.7

ORDÁS, Daniel. "La Contra: Democràcia directa". La Vanguardia. 2012, nº47103. Pàg. 64

d) Documents electrònics i pàgines web

- **Generalitat de Catalunya:**

<<http://www20.gencat.cat/portal/site/memorialdemocratic/menuitem.ee056c33a166afb46e940efcb0c0e1a0/?vgnextoid=c791369d88b22210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=c791369d88b22210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=detall&contentid=7cb5e99afb1b9210VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD>>

[Consulta 2012]

- **Enciclopèdia catalana:**

<<http://www.enciclopedia.cat>>

[Consulta 2012]

- **RTVE:**

<http://www.rtve.es/contenidos/documentos/propuestas_movimiento_15M.pdf>

[Consulta 2012]

- **ICV:**

<<http://iniciativa.cat/icv/links>>

<<http://www.iniciativa.cat/icv/documents/5093>>

[Consulta 2012]

- **Moviment 15-M:**

<<http://www.movimiento15m.org>>

[Consulta 2012]

- **Democràcia real JA:**

<<http://www.democraciarealya.es>>

[Consulta 2012]

- **“The Economist”:**

<http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf>

[Consulta 2012]

- **UN:**

<<http://www.un.org/es/globalissues/democracy/index.shtml>>

[Consulta 2012]

- **XTEC:**

<<http://www.xtec.cat/~mcodina3/politica/comunicacio.html>>

[Consulta 2012]

- **Parlament de Catalunya:**

<<http://www.parlament.cat/web/serveis/parlament-20>>

[Consulta 2012]

e) Conferències i presentacions de llibres

SOLEY I PUJOL, Jordi. “Els valors emergents en la política”. Sant Julià de Lòria (Andorra): 4 de Juliol de 2008

MISERACHS, Pau. “Democràcia potes enlaire: la llei contra el poble”. Barcelona: 30 d’Abril de 2012

